Orn. 15.

ORAIN
GHAIDHEALACH.

ENTERED IN

STATIONERS HALL,

According to Act of Parliament.

ORAIN

GHAIDHEALACH.

LE
DONCHADH MAC-AN-T-SAOIR.

Clódh-bhuailt' ann Dun-eidin,
Le A. Mac-Dhónuil, air ſon an Ughdair.
M. DCC. LXVIII.

NATIONAL LIBRARY
D
4 AP
1941
SCOTLAND

* * *

AN CLAR.

ORAN do chloidheamh Mhic-an-leiſdeir, agus do bhlar na h Eaglais-bric 1
Oran do Thailbeart a fhuaradh o Bhan-ri' Mérai 6
Oran do 'n Mhuſg 10
Oran do' n Righ 13
Oran do Mhorair Ghleann-urchaidh 19
Oran Coir'-a-cheathaich 27
Oran Cumhadh Coire-cheathaich 35
Oran ſeacharan ſeilg 41
Oran do Ion Caimbeul a' bhanc 44
Oran do Ghleann-urchaidh 52
Oran an t Samhraidh 55
Oran do Chaiptean Donnacha Caimbeul, ann Geard Dhuin-eidin 65
Oran do charaid Táileir, air ſon cuairt ſhuirghidh 72
Oran do'n Táileir, ann éirig óran a rinn eiſean ann an ádhbhar a charaid 74
Cumha' Ghileaſpaig Achaladeir 82

Cumha' Chailein Ghleann-iudhair 88
Oran do'n Bhrigis 95
Marbh-ran Coilich 100
Oran, mar gun deanadh Nian é do Niain eile 104
Oran Beinn-Dourain 107
Oran do Chéile 130
Oran do leanabh-altrom 137
Oran gaoil 140
Oran ſúgraidh 143
Oran do chaora a fhuaradh a ghibht o mhnaoi uaſail áraid 148
Oran luaidh 158

ORAIN

GHAIDHEALACH.

ORAN I.

Oran do chloidheamh Mhic-an-leaſtair, agus do bhlár na h Euglais brice *.

LA' dhuinn air mach-thìr Alba,
Na bha dh'armailt aig a chuigſe,
Thachair iad oirne na reabail,
'S bu neo'-aobhain linn a chuideachd ;
'Nuair a chuir iad an ratreud oirn,
'Siad 'nar dìaigh a los ar morta,
'S mur deanamaid feum le'r caſan,
Cha d'thug ſinne ſrad le'r muſgan.

---

* 'Se ſo ceud oran an ughdair.

’S a dol an coinnimh a Phrionnſa,
Gu’m bu ſhunntach a bha ſinne,
Shaoil ſinn gu’m faigheamaid cúis deth,
’S nach ro dhuin, ach dol g’a ſhireadh;
Nuair a bhuail iad air a cheile,
’S ard a leumamaid a tilleadh,
’S ghabh ſinn amach air an abhuin,
’S dol g’ar n amhaich ann ſan linne.

’Nam do dhaoinibh dol nan eitidh,
Los na reabalaich a thilleadh,
Cha do ſhaoil ſinn, gus na gheil ſinn,
Gur ſinn fhein a bhi’dhte ’g iomain;
Mar gu’n rachadh cú ri caoiribh,
’S iad ’nan ruith air aodain glinne,
’S ann marſin a ghabh iad ſgaoileadh
Air an taobh air an ro ſinne.

Sin ’nuair thainic cach ’ſa dhearbh iad,
Gu’m bu ſhearbh dhuin dol ’nan cuideachd;
’Se ’n troup Gallta g’an ro chall ſin,
Fhuair iad am marbha’ ’s am morta’;
’San a theich ſinn as na cianuibh
’N diaigh trian aguin a thuiteam.
’S cha d’ theid me tuille gu dílinn
Chuideacha le Rí na cuigſe.

Bha na heich gu crúitheach, ſrianach,
Girteach, iallach, fiamhach, troupach,
'S bha na fir gu h armach, foghluimt',
Air an ſúnrachadh gu morta.
'Nuair a thachair ribh clann Donuil,
Chum iad cumhail air an uchdan.
'S lion'ar ſpóldaich a bha leónta
Air an lón an diaigh tuiteam.

Dh'eirich fuathas ann ſan ruaig dhuin,
'Nuair a dh'aom an ſluagh le leathud,
Bha Prionns' Tearlach le chuid Francach,
'S iad ann geall air teachd 'nar rathad.
Cha d' fhuair ſinn focal command'
A dh'iaruidh ar naimhdean a ſgathadh ;
Ach comas ſgaoilidh feadh an tſaoghail,
'S cuid aguin gun fhaotain fhathaſd.

Sin 'nuair thainic miſe dhathigh,
Dh' ionnſuidh Ghilaſpic o'n Chrannuich,
'Sann a bha é 'n ſin co'-fhiata,
Ri broc-lia a bhiodh ann garuidh ;
Bha é duilich ann ſan ám ſin,
Nach ro ball aige r'a tharruing,
'S mor an diú'ail na bha dhí air
Cloidheamh ſinnſireachd a ſhean-athar.

Morain iarruing air bheug faobhair,
Gu'm b'e ſud eagus a chloidheamh,
'Se gu lubach, leumnach, bearnach,
'S bha car cam ann, ann ſan amhuich,
Dh'fhag é mo chruachanſa bruite
Bhi 'ga ghiulan feadh an rathaid,
'Sé cho trom ri cabar fearna,
'S mairg a dh'fhairdeadh an ro rath air.

'Nuair a chruinich iad nan ciadan
'N lá ſin air ſliabh na h eaglais,
Bha ratreud air luchd na Beurla
'S ann doibh fein a b' eigin teicheadh;
Ged' a chaill mi ann ſan ám ſin
Cloidheamh ceannart chloin an Leaſdair;
Cloidheamh bearnach a mhi-fhortain,
'Sann bu choſlach é ri greidlein.

Am ball teirmeaſg a bha meirgeach,
Nach d'rinn ſeirbhis a bha dleuſnach;
'S beag an diú'ail leam r'a chunnta
Ged' a dh'iontraich mi mu fheaſgar:
An cloidheamh duth nach d'fhuair a ſgúradh
'S neul an t ſuigh air a le'taobh,
'S beug a b'fhiue 's e air lubadh,
'S gum b'e diuthadh a bhuill deis é.

An cloidheamh braoiſgeach, bh'aig na daoine
Nach d'rinn caonag 's nach d'thug buillean,
Cha ro eugas air an t ſaoghal,
'S mairg a ſhaoruich leis an cu-meaſg;
An cloidheamh duth air an ro 'n taileas,
Gun chrios, gun chrambait, gun duille,
Gun roinn, gun fhaobhar, gun cheanbheart,
'S mairg a tharladh leis an cunthart.

Thug mi lium an cloidheamh bearnach,
'S b'olc an fhaiſin e ſa' chabhaig,
Bhi ga ghiulan ar mo ſhliaſuid ;
'S mairg mi riamh a thug o'n bhail é,
Cha toir é ſtobadh na ſathadh,
'S cha ro é laidir gu gearradh
Gu'm b'e diuthadh a bhuill airm é,
'Se air meirgeadh air an fharadh.

Chruinnich uaiſlean Earaghaidheal,
Armailt laidir do mhiliſi,
'S chuaidh iad mu choinnimh Phrionns' Tearlach,
'S duil aca r'a champ a bhriſteadh ;
'S ioma fear a bh' ann ſan ait' ud
Nach ro ſabhailt mur bha miſe,
Ged' tha mo chloidheamh air fhágail
Ann am blár na h Euglais-brice.

ORAN II.

Oran do Thailbeart a ſhuaireadh o Bhan-ri Mairi.

DEoch ſlainte Ri Deorſa,
Gu'n olainn ar thus,
Le onoir 's le buaidh
Nan daoin uaiſl' tha na chuirt,
Le Seanalair Hawley,
As Maidſear Còthun,
Gun di'-chuimhn' air Mairi,
Bean mhálta mo ruin.

Mo bheannachd gu bráth
Aig a Bhan-ri nach beo;
'San aic' a bha Mairi,
G'a h árach 's i og;
Bean ſhiobhalta, ſhamhach,
'S i nárach gu leoir:
'Nuair theid mi 'n tigh thairne,
'Si phaigheadh na ſtoip.

'Stu chumadh an co'throm
'S an onoir 'ud rium,
'S a chuireadh a'm ſporan
Na dollair 's na crúin,
Ged' a dh' ólainn leann laidir,
Fion Spáinteach as rúm;
'S tu b' urrain a phaigh,
'S tu 'n ait air mo chúl.

Nuair thiginn leat dathigh,
Bhar faithch' an rabhiu,
'S tu sínnt ann am bhreacan,
Bu taitneach leam thu;
Gu'n deanuin do thaſguidh,
Far am faicinn do ghnuis,
Mo Mhairi dhonn mhaiſeach,
Air 'n do leug mi mo rún.

'S ann do nian na Ban-ri
Thug mi grádh as mi óg,
O'n a fhuair mi air laimh i,
Cha ro faillneadh a'm lón;
Fhuair mi coir ort o'n chaiptein,
Nach tugainn ſeachad air ór,
'S ge do rachuin am blár leat,
Cha 'n fhágain thu beo.

'S

’S ann a fhuair mis’ an toiſeach,
Leis an fhortan a bh’ ann,
A bhean as diriche pearſa,
Theid a mach ſa’ chommand ;
’S a dh’aindeoin na h aoiſe,
Cha dean i h aogas a chall,
Cha chaoluich a caſan,
’S cha mho glaſas a ceann.

Tha Mairi cho boigheach
Ri mnaoi oig a tha ’s tír,
’S i gun uireaſbhuîdh foghluim,
Uaſal, mordhalach, grinn ;
’Se m’ aidhir ’s mo ſhólas,
Gu’m bheil i póſda rium fhein,
’S ge ’d a thearuig dhuinn ſtóras,
Gheibh ſin ór aig an Ri.

Bi ſinn uil’ aig Ri Deorſa,
’S cha ghóruicheadh dhuinn;
O’s ann aige tha ’n ſtóras
As cóir air a chrún ;
Bheir é ’m paigh ’nar dorn duinn,
’S cha ’n iar é oirn dad g’a chion,
Gheibh ſinn anart as aodach
Co ſaor ris a bhúrn.

Channeil triobloid r'a chunntadh,
Air muintir an Ri,
Ach miorag as ſugradh,
'S bi gun churam do ni;
Ged' a dh' ólainn na galain,
A h uile car a theid diom,
Cha troideadh mo bhean rium,
'S cha leig i an t aran am dhi.

'S ann agams' tha 'n leanan,
Nach 'eil feammach na brein,
'Si 'n uaiſl' tha na mala,
Tha cuir a ceanail an geil,
'S tha mi fad an am barail,
Nach 'eil a coimeas fu' 'n ghrein,
'S ni mi pórſan dith daingean,
Mu bhios i mairthean a'm dhiaigh.

ORAN III.

Oran do 'n Mhuſg.

S'Iomadh car a dh'fheudas tighn air na fearaibh
Is theaga' 'n gabh iad gaol air an té nach
fhuigh iad, [mi,
Thug mi fichead bliadhna do'n chiad té ghabh
Is chuir i 'rithiſt cúl rium, is bha mi folamh.

Is thainic mi Dhun-eudan a dh'iarraidh lean-
nain, [bhaile,
Is thúirt an Caiptin Caimbeul, 's é 'n geard a
Gu'm b'aithne dha bantrach ann áite falaich,
Is gu'n deanadh é áird air a cur a'm 'charaibh.

Rinn é mar a b' amhaiſt co'mhaith 's a
ghealla',
Thug é dhamh air laímh i, 's am páidh marri;
Is ge b'e bhios a feóraich a h ainm no ſloinne,
Their iad ria Seónaid, 's b'e Deorſa ſean-aír.

Tha i ſoitbidh, ſuairce, gun ghruaim, gun ſmalan,
Is i cho' árd ann uaiſle re mnaoi ſan fhearan,
Is culaidh a m' chumail ſuas i, o'n tha i marrium,
Is mór an t' ádh'r ſmuairein do'n fhear nach fhuigh i.

Leig me'dhiom Nic-cóſhum ge d'tha i mairthean,
Is leig mi na daimh chrocach an taobh bha 'n aire,
Is thao' mi ris an og-mhnaoi, 'ſann lium nach aithreach,
Cha n'eil mi gun ſtóras on phós mi 'n ainnir.

Bheir mi fhein mo bhriathr' gu bheil i romhaith,
Is nach d'ainich mi riamh orra cron am ſalach,
Ach gu foinneamh, ſinealta, díreach, fallain,
Is i gun ghaoid, gun ghiomh, gun char ſiar, gun chamadh.

Bithidh i air mo ghiulan, 's gur maith an airidh,
Ni mi fhein a ſgúradh gu maith 's a glanadh,
Chuirinn ri' an t úile ga cumail ceanalt,
Is cuiridh mi ri m' ſhuil i, 's cha diult i aingeal.

'Nuair bhios cion an ſtórais air daoinibh
ganna,
Cha leigeadh nian Deorſa mo phoca folamh ;
Cumaidh i rium ól ann ſna tighibh-leanna,
'S páidh i gach ſtópan a ni mi cheannach.

Ni i mar bu mhian leam a h uile car dhamh,
Cha 'n innis thi breug dhamh, no ſgeul am
mearachd ; [lium,
Cumaidh i mo theaghlach có-maith 's bu mhaith
Ge nach dean mi ſoathair no obair ſhalach.

Sgíthich mi ri gniomh, ge nach d'rinn mi
earras, [ſgaloig,
Thug mi bóit nach fhiach leam bhi ann a'm
Sguiridh mi g'am phianadh, o'n thug mi 'n
aire,
Gur th'é 'n duine diomhaoin is fhaide mhaireas.

'Si mo bheanag ghaolach nach dean mo
mhealladh, [arain ;
'S foghnuidh i dhamh daonan a dheanamh
Cha bhi fáiliun eadaich orm no anart,
'S chuaidh curam an tſaoghail a nois' as m'aire.

ORAN IV.

Oran do'n Riogh.

'SI deoch ſlaint' an Ri' as ail linn,
Sin an ioc ſhlainnt aluin, uaſal,
Bhi ga h ol a dh'ión na Spainte,
Na do phuinſe laidir, uaibhreach,
'Nuair a bhios i air a ſtráchda
Co lán 'ſa chumas na cuachan,
Ge b'e lamh an dean i tachairt,
'S coir gu'm faiceadh é muncuairt i.

'S mor an ſonnas th' ann ſan rioghachd,
On a chuaidh an Ri ſo chrúnadh,
Ann ſan ait' a bh' aig a ſhinns'reachd,
An d'fhuair an ſhean-ſeanair cóir dhuthchais,
Albain, as Sasgun, as Eirin,
'Nois' a geileachduin don aon fhear,
Mar-nach fhacas iad riamh roimhe
O'n a chothuicheadh air thus aid.

'S mor an t ádh a th' áir an oig-fhear,
An treas Deors' a ſhuith ſa' chaithir,

Channeil Ri ann ſan Roinn-eorpa,
Chumas comhrag ris le cloidheamh;
'S óg a thoiſich é ri cruadal,
'S tha bhuanachd gu tric na lamhan,
Fearran chaich 'ga ſhír thoirt uapa,
'S na h uil' aite fhuair é ghleadhadh.

'S iomadh ait' an ro chuid armailt,
Cliutach, aínmeil 'nuair a thairnt' iad
A choiſichean lúthar, calma,
As troup meamnach nan each laidir;
Bha Eirionnaich, Gaoill, as Sas'naich,
'Nan gaiſgich ann tir an namhaid,
'S mairg a thach'radh air na fearruibh,
'Nuair a theannadh iad ri lamhach.

Ann ſa h uile cás as cunthart,
'S mor an t urram fhuair na Gaidhil,
'S bha-ſa greis ga 'n cuir an duileachd,
Mar nach buineadh iad don phairti;
Ach 'nuair fhuair iad mios as creid'eas,
'Sa chreideadh nach deanadh iad failliung,
'Siad bu ſheas'uich' air an onair
A thug lann ſholais a ſcabart.

Bha iad bras a h uile latha,
Ri ám catha dol ſna bláruibh,
Chuaidh gach duine dhiu air chruadal,
'S ann orra bha buaidh gach lárach,
Bha commiſean aig gach oig-fhear,
'S e toirt ordugh ga bhrattailean,
'S iad cho tairis do Ri Deorſa,
'Sa bhiodh na leoghain gan cuid álaich.

Bha chairt-iuil as cuimhl' an fhortain,
Bha ſeoid a chogaidh gu leir leat;
Ann ſa h uile blár a bh' aca,
Rinn Mars na bu choir dha fein deth:
'N ám do loinneis bhi gan gluaſad,
Chuir Eolus ſuaim led' bhreidean;
Thug Neptune co-throm a chuain duit,
'S co bha uait a dheanadh feum dhuit.

Bha na gearaſdain cho daingean,
'S gu'm b' amaideach dol gan ſeiſdeadh,
Aghaidh laidir air gach balla,
Chum nam barag a bhi gleid'each,
Rampair árd nach rachdadh thairis,
Batt'raidh 's canain orra gleuſda,
Bu mhairg a bhiodh roimh an anail
'Nuair a theannadh iad ri geiſgil.

Gach Ri a thoiſich ad' aghaidh,
Ghabh iad mar roghain an diutha,
'S ionan ſin 's mur dh'eirich dhoibhſan,
'S mor a chaill iad air a chuis 'ud,
Thug thu tarruing bhar an Fhrancaich,
'S fhuair thu ceanglaichean a's cumhnant,
Nach togadh é rithiſd d'angar,
Mu'n eireadh aimhleas ni bu mho dha.

Bha ban-ri Hungary gorach,
'Nuair a thoiſich i ri ſtri riut;
'S cha bu ghlice Ri na Spainte,
Thoiſich é gu dana mi-bh'ail:
Ged' a bha 'n dithiſd 'ud laidir,
'S Ri na dha a bh'ann ſna h innſean,
Fhuair thu dhiu gach cuis a dh'iar thu,
'S tha na fiachan air an dioladh.

Tha 'n Ri anois' mar as aill leis,
Sábhailt a dh' fheudas é luighe,
Tharruing é gu tír a chamhlach,
'S channeil feum air camp a ghléidhe;
Gach duine bha dha 'nan naimhdean,
Chinn iad da 'nan cairdean matha,
'S tha iad uile dha cho díleas,
'S dh' fhuirich an t ſiocha' ſin fhathaſd.

An ceithir airdean an t ſaoghail,
Tha fearran as daoin' aig Deorſa,
'S tha chin-euglais ann ſgach aite
Chum an ſábhaladh o dho-bheirt,
Tha lagh as parlamaid aca,
Chumail ceartais riu as córach,
'S tha mheirl' ann diaigh a caſga,
Sguir na creachan as an tórachd.

Bi' a h uile diuc as iarlodh,
Mar as miann leo am fad as beo thu,
'S gheibh gach morair, as gach tighearn',
A h uile dlithe as coir dhoibh ;
Tha daon uaiſl', as tuagh an fhearruin,
Mar as maith leo thaobh an ſtórais,
Tha luchd ciuird a faodain coſnaidh,
'S channeil duine bochd gun phórſan.

Tha torradh am fás an talmhuin,
Gu mioſach, ar'arach, pórach,
Chinn ann ſpreith gu bliochdach, bainnear,
Sonna, ſiiochdar, ſáilleach, feólar,
Tha ſithean air ſliabh gach garbhluich,
Sealgairean a faodain ſpórta,
'S tha tighinn air iaſg na fairge,
'S paillt an t airgiod ri linn Dheorſa.

'S mór a rinn é dh' fhearas-tighe,
Sgaoil é h uile maitheas oirne,
Chuir é drochaid air gach álltan,
'S reitich é na ráidean-mora;
Chuir é ſgoil ſa' h uile glean,
A los gu'm faigheadh ar clann foghlum,
'S gheibh ſinn airm as aodach Gaidh'leach,
O 'ſe 's fhear linn gu bhi ſporſail.

'Se as airde do na flaithibh,
'S am mac-ratha o thús oige,
Ceannart laidir ſa' h uil' ionad,
Air gach fineadh 's air gach ſeorta;
Titul Bhreattan as na Fraince,
Tha na banntan ſin 'na phóchda,
Staileadh Eirin, 'ſdeigh a chreidimh,
G'a chumail creid'eaſach ann órdugh.

Gu meal thu do chrún 's do chaithir,
D' uinein, do chloidh' 's do mhor-chuis,
'S do theaghlach mór, rioghail, cliutach,
'S an lu' chairt am bheil thu chomhnuidh;
Ge b'e uair a thig an aois ort,
Na chaochlas tu bhar an t ſeoil ſin,
Gu'm bi do mhac-aoidhre ſábhailt,
Ann ad aite mar as coir dha.

ORAN V.

Oran do Mhorair Ghlean-urchaidh.

SGeul a b' ait leam r'a innſeadh,
Mu'n og aigeanach, riomhach,
Laoineach, bhaſdalach, phrioſail,
Chaoineil, mhacanta, ſhiobhailt,
A rinn gach beart a bha rioghail,
Ann an ceartas as firinn,
O thoiſeach na ſtri' ſo thainig:
O thoiſeach, *&c.*

'S ioma ait' am bheil cliu ort,
Nach ro 'm pairti do dhuthcha,
Sheas thu dána gun chúram,
Gun fhailiung, gun lúbadh,
Gu neo'-ſgathach le dúrachd,
Ann ſan aite bu rún leat,
Far na gheal thu o thús a bhi cairdeach:
Far na gheal, *&c.*

'S ann ám gluaſaid, na carraid,
Bha thu cruadalach, fearail,
Mar bu dual duit o d' ſheanair,
Choiſin buaidh ann an Gallu',
'Nuair a bhuanaich é 'm fearran,
Bha na tuadhaich gun anam,
'N deis an ruagadh 's an gearradh ſan araich:
'N deis, *&c.*

Laoich ghleaſda gun tiomadh,
Bu mhór feum ann ſan iomairt,
Nach geileadh le giorag,
Fhuair iad réite le milleadh,
'S cha b'i 'n eacoir a ſhir iad;
'S mor d' fheums' air bhi ſgileil,
O 's tu fhein a tha 'n ionad nan arman:
O 's tu, *&c.*

Sár cheannard gach ſin' thu,
Deagh mhaighiſdir nan gilean,
'S an commandair gun tiomadh,
An tús ai'-reit na iomart,
Nach dean parladh a ſhireadh
Le d' lanndaibh geur, biorach,
Bhiodh caldach as iomain air namhaid:
Bhiodh, *&c.*

'S bi' do chine mor fhein leat,
Ann ſgach cunn'art an d'theid thu,
'S iad gu fuileachdach, feumail,
Bhualadh bhuilean as ſpeicean,
'S lionar curraidh 'na eidigh,
Bhios ullamh gu eiridh,
An ám dhuit bhi 'g eudhach crois-taraidh :
Ann ám, *&c.*

'S ioma caraid muncuairt duit,
Eidir Beallach is Cruachan,
Leis 'm bu mhaith thu bhi 'n uachdar
Le neart tein' agus luaidhe,
'S nan lann tana, geur, cruaidhe,
Rachadh marriut g'am buala,
'Nuair a thogadh tu ſuaicheantas árda :
'Nuair, *&c.*

'S 'nuair a ſgaoilte do bhrattach,
Ri crann caol, direach, ſnaighte,
Oſcionn dhaoin' air an fhaithche,
Chluinte glaoirich nam marcach,
Bu ghraodhnaiche tartar ;
Na cin-fheadhna 's na gaiſgich
Le maoim bheirt' amach leo buaidh lárach :
Le maoim, *&c.*

Reacar, ardanach, morchuis,
Duineal, ceanſalach, ſeólta,
Marcach árd, nan each móra,
Bu mhor ſran, 's bu mhaith foghlum;
Faſan Gallta gu leoir ort,
'S maith thig ád a bhil oir dhuit,
Air chúl clannar bu bhoidhche meaſg Ghaidheal:
Air chúl, &c.

Aghaidh mhacanta, chaoineil,
Mhálta, mheachair mar mhaighdion,
Dána, ſmachdail mar ſhaighd-fhear,
Croidhe ſoilleir gun fhaoill
Ann ſa chomb is glaoine na 'n daoimein,
D' aigne uile le ſoiſle,
Mar ghrian chaoineil a baoiſge air fáire:
Mar ghrian, &c.

Suairce, ſiobhailte, fearail,
Suil liondach, ghorm, mhealach,
Bu chaol, finealta mala
Gruaidh, ghrís dearg, channach,
Beul bí bu taine,
Cneas mín-gheal mar chanach,
Channeil ti a thug barrachd air d'ailteachd:
Channeil, &c.

Fhuair thu urram gach cúiſe,
On a b' urrain thu ghiulan ,
'Nám ſuithe na cúirte
Far 'm bu lion'ora diúcan,
Bu riomhach do dhiuti,
Bhi caramh a chruin,
Air an Ri g'am bhuil duthchas an aite.
Air, *&c*

Sár chuirteir na maiſe
G'an ro cliu air gach faſan,
Fhuair iul ann an Saſgon
Air na cuiſeannuibh tagraidh,
'Se do thúr a bha beacail,
Tha 'n duthaich lán aitis
On a thaine tu dhathigh le failte:
On a, *&c.*

Sar phoiteir an fhion thu,
'S tu dh' óladh 'ſa dhioladh ;
Fhuair thu foghlum gach rioghachd,
Meor is grinne ni ſgriobhadh,
Bu tu ſealgair na ſithne
Led' chiuleabhair caol direach,
'Nuair a tharla' tu 'm fri' nam beann árda:
'Nuair, *&c.*

Ann ám dhuit bhi taoghal
Ann ſa' bheinn am bi 'n aodhailt,
Leat bu mhianach a ghreadhan,
Fuaim mioſar ri h aodhairc,
Gunna glachda do roghain,
Gaoirm ghalanaich gaothair,
'Nuair a rachadh é 'n deigh fir craice:
'Nuair, *&c.*

'S nuair a loiſge tu 'm fúdar,
Leis a ghunna nach diultadh,
Bhiodh na peilearan du'-ghorm,
Le teine 'gan ſtiu'radh
Ri h ealaid na ſtuice,
'S bhiodh a ceireanan bruite,
As do ghilean 'ga guilan e faſach:
As do, *&c.*

'S 'nuair a thear'nda gu'd bhaile,
Mu oidhche le faram
Bu ghlea'rach an talla,
Tour greadhnach ſin Bheallaich
Mór chaoimhneas air d'aire
Bhiodh loinn air luchd ealaidh
Leis an ſeindeadh gach caithream a b' ail leat:
Leis, *&c.*

Mu chroma' na greine
'Nuair a dhonnadh na ſpeuran,
Gheibhte ſollain as aoibhneas,
Ann tigh ſoilleir na feile,
Gach ceol bu bhinne r'an eiſdeachd,
Co'-fhreagairt a cheile
An fhiadhal, 's na teudan, 'ſa chlárſach :
An, *&c.*

Maduin ſhoileir ag eiridh,
Gheibhte chomaine cheudna,
Piob am follais 'ga ſpeiceadh
Feadain loma 'gan gleuſad,
Doſa donna ri beus doibh,
Ceol loinneil bu reithe,
Sír chaithe' na feiſd ann ad áros :
Sír, *&c,*

'Si an trompaid 's na foragain,
Bu ghlan prondol as monmor,
'Nuair a lomda gach cora-mheur
Nach bu trom air an t ſorachan,
Bu phuncail an toraman,
Gu fonnarach, foirmeil,
Ann an teaghlach a mhorrair ri ábhachd :
Ann, *&c.*

Talla flaitheaſach, rioghail,
G'an ro maitheas, gun mhi-run,
Gheibht' ann tadhaich gu lion'ar,
Do mhaitheamh na rioghachd,
Seol air caithe' an fhiona,
Uiſge-beatha ann am pioſan,
A sír ghabhail ſios nan deoch ſlainte:
A sír, *&c.*

Mar bu mhianach leat fhaicin,
Bhi gu fialaidh mar chleachd thu,
Mioſail, miaghail, gun airceas,
Uaiſl' as riomhadh as faſan;
O'r lion'ar g'a ſgapadh,
Cluiche dian g'a chuir ſeachad,
Air dhioſnan, air chairtibh, 's air thaileaſg:
Air, *&c.*

Beus nach b' ainneamh led' theaghlach,
Bhi gu farumach, greadhnach,
Ceol as aiteas gach oidhche
Seomar laiſde le coinlibh,
'Se Glean-urchaidh do ſtaoile,
'S thu air Beallach a'd oidhre
Gu meal thu do ghreim air an aite:
Gu meal, *&c.*

ORAN VI.

Coir'-a-cheathaich.

I.

'SE' coir'-a-cheathaich nan aighean ſiúbhlach,
An coire rúnach, a's úrar fonn,
Gu lurach, miad-fheurach, mín-geal, ſúghar,
Gach luiſean ſlúar bu chúbraidh leam;
Gu molach dúbh-ghorm, torrach lúiſreagach,
Corrach plúireanach, dlú'-ghlan grinn;
Caoin ballach dítheanach, cannach míſieanach,
Gleann a' mhilltich, is lionmhor manng.

II.

Tha falluing, dhúinte, gu daingean, dúbuilt',
A mhair'eas úine, m' an rúiſg i lom,
Do'n fheur a 's cúl-fhinne dh' fhás na h úrach,
'S a bhár air lúbadh le drúchda trom,
Mu choire guanach nan torran uaine,
A' bheil luibh is luachair a ſuas g'a cheann,
'S am fáſach guamach ann cás a bhuanadh,
Num b' áite cruaidh é, 'm biodh tuath le'n
ſuim.

III.

Tha truſcan faolaidh air cruit an aonaich,
Chuir ſult as aoidh air gach taobh a d' chom,
Mín-fheur chaorach is bara bhraonan,
'S gach lus a dh' fheudadh bhi 'n aodain thom.
M'an choir' is aoidheala tha r'a fhaotain,
A chunna daoine an taobh ſo 'n Fhraing;
Mur dean é caochla', b' é 'n t aithir ſaoghalta
Do ghillean ea-trom bhi daonan ann.

IV.

'S ann m'an ruadh ais'-righ dh'fhás na cuairteagan,
Clúthar, cuaicheanach, cuannar, árd,
A h uile cluaineag 's am bár air luaſgadh,
'S á ghaoth 'g an ſguabadh a null 's a nall:
Bun na cípe is bár a' mhilltich,
A chuiſeag dhíreach, 's an fhíteag cham;
Muran bríoghar, 's an grunnaſg lionmhor,
M' an chuilidh dhiomhair, am bi na ſuinn.

V.

Tha ſliabh na láirig an raibh mac Bhaidi,
'Na mhothar fáſaich, 's 'na ſtráchda trom;
Slios na bán-leachda; cha 'ni is táire,
'S gur tric a dh' áraich i 'n lán damh donn:

'S

'Sna h aighean dára nach d'theid a 'n bhá-thigh,
A bhios le 'n álach gu h árd 'nan grunn,
'S na laoigh gu h uiſeil a lá 'ſa dh'oidhche,
'S na h uiread cruinn diubh air druim-clach-fionn.

VI.

Do leachda chaoineil gu dearcach braoileagach,
Breac le feireagan 's cruinn dearg ceann;
An creamh 'na chaithrichibh, am bac nan ſtaithrichean,
Stacan fraoidhneaſach nach bu ghann:
Am bearnan-bríde, 's a' pheighin rioghail,
'S an canach mín-geal, 's am miſlean ann;
'S a h uile mír dheth, o'n bhun is íſle
Gu h ionad círean na crích' is áird'.

VII.

'S riamhach cóta na craige móire,
'S cha 'n 'eil am fó'lach a' d'chóir 'san ám,
Ach meunan cóinich, o 's é bu nóſaire,
Air a chótachadh os is thall:
Na lagain chónard am bun nan ſróineag,
Am bi na ſomhraichean, 's neónain fann,
Gu bileach, feórnaineach, milis, roineagach,
Molach, rómach, gach ſeórt' a th' ann.

VIII.

Tha mala ghruamach do'n bhiolar uaine,
M'an h uile fuaran a' th' ann ſan fhonn ;
Is doire ſhealbhag aig bun nan garbh-chlach,
'San grinneal gainthich 'gu meanbh-gheal pronn;
'N a ghlugan plumbach air ghoil gun aon teas,
Ach coilich búirn tighin a grund eas lom,
Gach ſtruthan uaſal 'na chuailean cúl-ghorm,
A' ruidh 'na ſpúta, 's na lúba ſteoll.

IX.

Tha braddan tara-gheal ſa choire gharalach,
Tha tigh'n o'n fhairge bu ghailleach tonn,
Le loinneis mheamnach a' ceapa' mhean'-chuileag,
Gu neo-chearbach le cham-ghob crom :
Air bhuinne borb, as é leum gu foirmeil,
'Na éididh colgail bu ghorm-glas druim,
Le ſhoiſlean airgid, gu h iteach mean'-bhreac,
Gu lannach, dearg-bhallach, earr-gheal ſliom.

X.

'S é coir'-a-cheathaich an t aithir príſeil,
'S an t áite rioghail mu'm bidht' a' ſealg,
Is bi' feidh air ghiulan le lamhach fúdair,
A' cur luaidhe dhú'-ghorm gu dlú' nan calg :

An gunna gleuſda, s' an cuilean ea-trom,
Gu fuileach, feumanach, treubhach, garg,
A ruidh gu ſiúbhlach, a' gearradh ſhurdag,
'S a dol g'a dhúlan re curſan dearg.

XI.

Gheibhte daonnan mu d' ghlacaibh faoine,
Na h aighean maola ; na laoigh, 's na mainng,
Súd bu mhiann leinn am maidain ghrianaich,
Bhi dol g' an iarraidh, 's a' ſiadhach bheann,
Ge do thigeadh ſianntan oirnn' uiſg' is díle,
Bha ſeol g'ar didneadh mu'n chrích ſan ám,
An creagan ioſal am bun na frídhe,
'S an leaba dhiona', 's mi m' ſhíneadh ann.

XII.

Sa' mhadain chiuin-ghil, ann ám dhamh dúſgadh,
Aig bun na ſtúice be' n' ſugra' leam ;
A' chearc le ſgiucan a' gabhail túchain,
'S an coileach cúirteil a' dúrdail crom.
An dreathan ſúrdeil, 's a riobhaid chiuil aige,
A' cur nan ſmúid deth gu lúthar binn,
An druid 's am brú-dhearg, le moran únaich,
Re ceilear ſunndach bu ſhiubhlach rann.

Bha

XIII.

Bha eoin an t ſleibhe 'n an ealtain ghle' ghloin,
A' gabhail bheuſan air ghéig ſa' choill,
An uiſeag cheutach, 's a luinneag fein aice,
Feadan ſpeiſeil gu reidh a ſeinn :
A chuag 's ſmeórach am bár an ógain,
A gabhail órain gu ceolmhor binn :
'Nuair ghoir an cuanal gu loinneil guanach,
'S é 's gloin' a chualas am fuaim ſa' ghleann.

XIV.

'Nuair thig iad cómhla' na bheil a' d' choirſe
Do na h uile ſeórta bu chóir bhi ann ;
Damh na cróice air ſrath na móintich,
'S é gabhail crónain le dreocam árd :
A' dol ſan fheathai' gu bras le h aoibhneas,
A' mire-leumnaich re eildeig dhuinn,
B'i ſin an ribhinn a dh'fhás gu míleanta,
Foinniumh, ſineilte, díreach, ſeanng.

XV.

Tha mhaoiſleach chul-bhui air feadh na duſluing,
Aig bun nam fiuran 'g an ruſga' lom,

'S am boc gu h útluidh re leaba chúirteil,
'S é 'ga búrach' le rútan crom ;
'S am minnein riathach bu luime cliathaich,
Le chuinnean fiadhta, a's fiadhaich ceann,
'Na chodal guamach ann lagan uaigneach,
Fuidh bhár na luachrach 'na chuartaig chruinn.

XVI.

Is lionmhar cruaſachd a bha m'an cuairt duit,
Re ám am buanadh bu luaineach clann ;
Re tional guamach, gu fearail, ſuairce,
'S a' roinn gu h uaſal na fhuair iad ann :
Ceir-bheach 'na cruachdaibh, 's an nead 'na chuairtaig,
'S a mhil 'ga buannachd air cruaidh an tuim,
Aig ſeillein riadhcha, breaca, ſrianach,
Le 'n cronan cianail a's fiadhta ſrann.

XVI.

Bha cus r'a fhaotain do chnomhan caoine,
'S cha b' iad na caochagan ea-trom gann
Ach bagailt, mhaola, bu tainne plaoiſg,
A' toirt brigh a laoghan na mao-ſhlait ſann.
Srath nan caochan 'na dhoſaibh caorain,
'Sna phreaſaibh caola, lán chraobh is mheang,

Na gallain úra, 's na faillain dhlútha,
'S am barrach duinte mu chúl nan crann.

XVIII.

Gach áite timchiol 'n am fáſach iom-lan,
Mám is fion-ghleann, 's an tuilm 'ga choir;
Meall-tionail láimh ris, gu mollach, tláthail
B'é chulaidh dh'árach an álaich oig,
Na daimh 's na h eildean am madain cheitein,
Gu moch ag eirigh air reidhlein feoir,
Greidhein dhearg dhiubh air taobh gach leargain,
Mu 'n choire gharalaich, 'g an ainm an Ceo.

◆

ORAN VII.

Cumhadh Choire-cheathaich.

Air fonn, The Flowers of Edinburgh.

'S Duilich leam an caramh
Th' air coire gorm an fháſaich,
Ann raibh me greis am araich
'S an bhraidhe ſo thall;
'S iomadh fear a bharr orm,
A thaitneadh e r'a nádur,
Na 'm biodh é mar a bha é,
'Nuair dh' fhág mi e nall;
Gunnaireachd is lamhach
Spurt is adhbhar ghaire,
Chleachd bhi aig na h ármuinn
A b'abhaiſd bhi ſa' ghleann,
Rinn na fir ud fhágail,
'S mac eoghain tàn' an dráſta,
Mar chlach an ionnad cápaig
An aite na bh' ann.

Tha ’n coir’ air dol am fáillin,
Ged’ ithear thun a bhlair e,
Gun duin aig am bheil cás deth
Mun ait’ ann ſan ám ;
Na feidh a bh’ ann air fhagáil,
Cha d’ fhuirich gin air arruinn,
’S channeil an aite támha
Mar bha e ſa ghleann.
Tha ’m Baran air a ſharuch
’S dhartluich air an tala,
Gun ſgil aig air an nadar
Ged’ thainic e ann.
B’ fhear dha bhi mar b’ abhaiſt,
Oſcionn an t ſoigheich chátha,
’Sa lamhan a bhi lán di,
Ga faſgadh gu teann.

Se múgha’ air an t ſaoghal
An coire laoghach gaolach,
A dhol anois air faondra,
’S am maor a theachd ann :
’S gur h é bu chleachdain riamh dha,
Bhi truſa nan cearc biata,
Gur tric a rinn iad ſiathnail,
Le pianadh do lámh,

Is iad na 'm baidnibh riabhach,
Mu d' amhaich 's ann ad ſgiathan,
Bhiodh iotaillich is ſgiabail
Mu d' fhiacladh ſan ám,
Bu ghìobach thu re riaghailt,
Mu chidſin tighe 'n iarladh,
Gar nach b'e do mhiann
Bhi cuir bhian air an ſtaing.

Ged' tha thu 'nois ſa' bhraighe,
Cha chompanach le cách thu,
'S tha h uile duine táir ort
O'n thainig thu ann ;
'S eigin duit am fágail
Na 's meaſa na mar thainic,
Cha taitinn thu re 'n nádur,
Le cnamban 's le cainnt ;
Gad fhaiceadh tu ghreidh uallach,
'Nuair rachadh tu mun-cuairt doibh,
Cha dean thu ach am fuadachadh,
Suas feadh nam beann.
Leis a ghunnadh nach raibh buaghar,
'Sa mheirg air a toll cluaiſe,
Cha 'n eirmis i na cruachan,
An cuaille dubh cam.

Se 'n coire chuaidh an deis-laimh,
O'n tha e nois' gun fheidh ann,
Gun duin aig am bheil ſpeis diubh,
Ni feum air an cúl,
On tha iad gun fhear ghlédhte,
Cha n' fhuirich iad ri chéile ;
'S ann a ghabh iad an re-treata
Seach rédhlean nan lúb.
Cha 'n 'eil prís an ruadh-bhuic,
An coille na air fuaran,
Nach b' eigin da bhi gluaſad
Le ruaig feadh na duth'ch' :
'S cha' n' eil a nois' mun-cuairt da,
Aon ſpúrt a dheanadh ſuairceas,
Na thaitneadh re duin-uaſal
Ged' fhuaſgladh e chú.

Tha choille bh' ann ſan fhrí ud,
Na cuiſlin fada díreach
Air tuitim is air crionadh
Sios as an rúſg ;
Na priſein a bha bríoghar
Na doſaibh tiugha lionmhur,
Air ſeachda' mar gu'n ſpiont' iad
A nios as an úir ;

Na faileinin bu bhoidhcheadh,
Na ſlatan is na hógain,
'San t áit' am biodh an ſmeórach
Gu módhar a ſein ciúil,
Tha iad uil' air coachladh,
Cha d' fhuirich fiodh na fraoch ann ;
Tha mullach bhar gach craoibhe,
'S am maor 'ga thoirt diú.

Tha uiſge ſrath na díge,
Na ſhruthladh dúbh gun ſiola',
Le barraig uaine liogh-ghlais
Gu mi-bhlaſda grannd ;
Feur-lochain is táchair
An cinn an duilliag bháite,
Cha 'n 'eil gne tuille fás.
An ſan ait' ud ſan ám ;
Glumagan a cháthair,
Na ghluguibh domhain, ſámhach,
Co tiugh re ſúdhan cáthadh,
'Na láthaich 's na phlám ;
Sean bhurn ſálach ruodhain
Cha ghloine ghrunnd na uachdar,
Gur coſlach re muir ruaidh e,
Na ruaimle ſeadh ſtanng.

' Tha 'n t ait an raibh na fuarain
Air fás na chroite cruaidhe,
Gun ſóbhrach, gun dail-chuach,
Gun lus uaſal air carn;
An ſliabh an raibh na h éildean,
An aite laidhe 's eiridh
Cho' lom re cauſar féile,
'S am feur chinn e gann;
Chuir Alaſtair le gheiſgeil,
A ghreidh ud as a cheile,
'S thur leam gur mor an éu-coir
An eadail a chall;
Cha lughadh 'n t adhbhar mío-thlachd,
Am fear a chleachd bhi tíorail,
A' tearnadh is a direadh
Re frí nan damh ſeang.

Ach ma's duine do ſhliochd Pháruic,
A theid a nois' do'n áite,
'S gu 'n cuir iad as a láraich
An tách'ran a tha 'nn;
Bidh 'n coire mar a bha e,
Bidh laoigh is aidhein dár ann,
Bidh daimh a dol ſan dámhair,
Air faſach nam beann;

Bi' buic ſna baddan blátha,
Na bric ſan abhuinn laimh riu,
Sna feidh an ſrath na láir'ge
Ag áſach na mang ,
Thig gach uile ni g'a ábhaiſt,
Le aidheir is le ábhachd,
'Nuair gheibh am Baran bairlin,
Sud fhágail gun taing.

◆ ◆ ◆

ORAN VIII.

Oran ſeacharan ſeilg.

CHunnaic mi 'n damh donn 's na h eildean,
Direadh a bhealuich le cheile ;
Chunnaic mi 'n damh donn 's na h eildean.

'S mi tearnadh a Coir'-a-cheathaich,
'S mór mo mhi-chion 's mi gun aidhir,
Siubhal frithe ré an látha,
Thilg mi 'n ſpraidh nach d'rinn feum dhamh.
Chunnaic mi, &c.

Ged' tha bacadh air na h armuibh,
Ghleidh mi 'n Spainteach thun na ſealga,

Ge do rinn i orm do chearbaich,
Nach do mharbh i mac na h eilde.
Chunnaic mi, &c.

'Nuair a ſhears mi i ſa' mhaduin,
Chuir mi innte fúdar Ghlaſcho,
Peulair teann is tri puiſt Shas'nach,
Cuiphain aſgairt air a dheidh ſin.
Chunnaic mi, &c.

Bha 'n ſpor úr an dei' s' a breacadh,
Chuir mi úille ris an acfuin,
Eagal driúc bha múdan craicin,
Cumail faſgaidh air mo cheile.
Chunnaic mi, &c.

Luidh an eilid air an fhuaran,
Chuaith mi farraſda muncuairt di,
Leig mi 'n dionnal ud m'a tuairmſe,
Leam as cruaidh gu'n d'rinn i eiridh.
Chunnaic mi, &c.

Ranuig miſe taobh na bruaiche,
'S chofd mi ria mo chuid luaidhe;
'S 'nuair a ſhaoil mi i bhi buailte,
Sin an uair a b' aird' a leum i.
Chunnaic mi, &c.

'S muladach bhi ſiubhal fríthe,
Ri lá gaoith', as uiſg', as díle,
'S ordugh teann ag iarraidh síth'ne,
Cuir nan gimeanach 'nan eigin.
Chunnaic mi, &c.

'S mithich tearnadh do na gleannuibh,
O'n tha gruamaich air na beannuibh,
'S ceathach duinte mu na meallaibh,
A' cuir dalladh air ar beirſin.
Chunnaic mi, &c.

Bi' ſinn beo ann dóchas ro-mhath,
Gu'm bi' chúis ni's fhear an t ath la',
Gu'm bi' gaoth, as grian, as talamh,
Mur as maith linn air na ſleibhtean.
Chunnaic mi, &c.

Bithidh an luaidh ghlas 'na deannuibh,
Siúbhal reith aig connaibh ſeanga,
'S an damh donn a ſileadh fola,
'S ábhachd aig na fearuibh gleuſda.
Chunnaic mi, &c.

ORAN IX.

Oran do Ioin Caimbeul a' bhanc.

IOIN CHAIMBEUL a' bhanca,
Gu'm faiceam thu ſlán,
Fhir a chumail na dáimh,
'Gam buineadh bhi mór;
Le d' chroidhe fial, fearail,
A thug barrachd air cách,
Ann iomadaidh cás
A thuilleadh nan ſlógh.
Fhuair thu meas, nach 'eil bichiont,
A meaſg Bhreatonach :
Banc an oir bhi fuidh d' ſgoit,
Ann an cóir dhleaſdanaich,
Na th' ann, cha 'n é 'm beagan
I's é 'm freaſdal re d' ſtait,
Fuidh leagadh do lámh
'S gu freagradh do bheoil.

'S tu marcach nan ſrann-each,
Bu ſtann-ardach ceum,

Le 'm fallaireachd fein
Gu faraſta fóil :
Air dhiollait nan cúrſan
Bu dubailte ſreun,
'S tu bhuidhneadh gach réis,
A ſhiubhladh an ród.
Na h' eich bhearrcaſach chalma,
Bhiodh garbh cumachdail,
Is iad gu h anmadail meamnach
Le 'm falbh gruilleamach,
Cruidheach, dlúth-thairgneach,
Mear, ainfheaſach, fuaſgailteach,
Ceann-ardach, cluas-bhiorach,
Uallach gu leoir.

B'e do roghainn a dh'armachd,
An targait chruinn úr,
Gu meanbh-bhallach dlú,
Budhaidh tairgneach cruaidh ſeolt :
Is cloidheamh chinn airgid
Cruaidh, calma nach lúb,
Lann thana gheur-chuil
Gu daingean a'd dhórn.

Marri dag ullamh ghrad,
A bhiodh a ſnap freaſdalach,
Nach biodh ſtad air a ſraid
Ach bhi 'mach freagarach :
Fúdar cruaidh ſgeilceara
Am feadan glé dhíreach,
A'd lamhan geal, míne,
'S coliomhar caol, gorm.

Bu chean-ard air feac thu,
An am gaiſgidh no feum ;
Fear miſneachail treun
A b' fhioſrach gach ſeól.
A fhuair fóghlum is fáſan,
Is aiteas g'a reir,
Túr pailte le ceill
A' cur aignidh am móid.
Ann ám ſuidhe na cúirte,
No dúbladh an t ſeiſein,
An uchd barra no binnidh,
'Si t fhirinn a ſheaſadh :
Deadh theang-fhear gu deaſput
Bu fhreagarach cainnt,
A bhuidhneadh gach geall
'S a chumadh a choir.

'Se do ſhúgradh bha earailteach,
Ceannalta, ſuairc,
Ann ám tional nan uaiſlean
Marruit a dh' ól,
Gu fáilteachail, furanach,
A cuireadh a ſuas,
Gach duine do'n t ſluagh,
Ga'm buineadh bhi d' chóir.
Na diubhcan bu riamhaiche,
A chít ann am Breatan,
Is bu chompanach Rígh thu,
Le firinn 's le teiſtneas,
Fhir ghreadhnuich bu ſheirceala,
Sheaſadh air blár,
Fuidh 'n deiſe bhiodh lán,
Do láſtainean 'oir.

'S maith thig dhuit ſan fhaſan,
An ád is a ghruag,
Air an dreaſadh a ſuas,
Am faſan an t ſloigh:
Gu camagach daithte,
Lán chaiſreag is chuach,
Gu bachulach m'an cuairt,
Le maiſhe ro-mhor.

Tha gach ciabh mar a mhiann,
Air an ſniamh cumachdail,
Fiamh dhonn, torrach, trom,
Gun bhonn uireaſbhuidh,
Amlagach, cleachdach,
Cruinne cas-bhuidh tlá,
Co-ghaſda re bár,
Th' air mac ſan Roinn-eorp.

'Si t aghaidh ghlan, ſhoilleir,
Bha caoineil le ſuairc,
Caol mhala gun ghruaim,
'Suil mheallach bu bhoidhch',
Gnuís ailidh mar chanach,
Bu cheanalta, ſnuagh,
Mín cannach do ghruaidh,
Mar bhara nan rós.
Cha 'n eil áilleachd air cách,
Nach d' thug pairt urram dhuit;
Foinneamh finealta, díreach,
Deas, fior chumachdail,
Calpa cruin comhthromach,
Corrach gu d' ſháil,
Gun chron ort a' fás,
O mhulach gu bróig.

Do ſmaointine glice,
Le miſneach 's le ceill,
Do thuigſe ghlan, gheur,
'S deadh thuiteamas beoil ;
Gun tuirſneadh, gun bhriſteadh,
Gun triobloid, fo'n ghrein,
A b' fhioſrach mi fein,
Is miſd thu bhi d' choir.
'S ioma gibht a tha 'nois,
Lionmhor tric minig ort,
Iul is fios, muírn 's mios,
Flúr a' mioſg finnich thu,
An uaiſle le ſpiorad,
Air mhireadh a' d' cháil,
'S tu irioſal, baidheil,
Cinneadail, coir.

Gheibhte ſúd ann ad thalla,
Fion geal is maith tuar,
Deoch thana gun druaip,
Is i fallain gu póit ;
Bhiodh ſunnd agus farum
Air aire ann t ſluaigh,
Deadh ghean ann ſan uair,
A teannadh r'a h ól.

Ann ſan tigh bu mhór ſeadh,
Leis nach dragh aithnichean,
Muirn is caoin, a bhios air fheádh
Cupa 's gloin, canachan,
Coimhleirein airgid,
Dreois ghailtheach a'n cheir,
Feadh t aitreamh gu leir,
Is iad pailte gu leoir.

B'e do mhiann a luchd ealaidh,
Piob ſgalanta chruaidh,
Le caithreim cho-luath,
'S a ghearradh' na meoir;
Puirt ſhiubhlara mheara,
Is fior alloil cur ſuas,
Ann an talla nam buagh
Bu bharrail mu'n ſtor.
Cruite ciuil, torman úr,
Is é gu dluth ruidh-leumnach,
Feadain lom, chruinne, dhonn,
Thogadh fonn mireanach,
Clárſach le grinneas,
Bu bhinn-fhoclach fuaim,
'S cha tilleadh tu 'n duais,
'Nuair a ſhireadh tu ceol.

'S iomadh ait' am bheil do charaid,
A d'fharaid mu'n cuairt,
Ann deas is ann tuath,
Cho' dleas'nach 's bu chóir ;
Diubhc Eara-ghaidh'leach ainmeil,
Ceann armailt' nam buagh,
Leis' na dhearbhadh lamh chrúaidh,
Is ris an d'earbadh gu leoir.
An t Iarlo' cliutach g'an dú'chas,
Bhi 'n tour Bheallaich,
A chuir an ruaig le chuid ſluaigh,
Air na fuar Ghallúich,
Morair Loudon nan ſeang-each,
Ard ſheanoileir caimp,
Fhuair urram command,
Far na bhuidhin na ſeoid.

Tha iomadh cas eile,
Nach ceilinn ſan uair,
Tha tarruing ort buaidh,
A mhaireas re d' bheo,
Fuil rioghail air laſadh,
Amach ann a'd ghruaidh,
Cuir h aigne a ſuas
Le aiteas ró-mhor ;

Tha buntamas leirſin
Gu leir ann a'd phearſain,
Fhir ſhunntaich na feile,
Sgeul aobhain a b' ait leam,
Na 'm faicinn a' maireach
Le ábhachd 's le muirn,
Bhi 'd charamh fu' 'n chrún
Ann aite Ri' Deors'.

* * *

ORAN X.

Oran Ghlean-urchaidh.

MUN d' thig ceann bliadhna tuille,
Cha bhi ſinn uile 'n Tora-mhuilt;
Theid ſinn thar na bealaichan,
Do'n fhearann ann raibh 'n tlus:
Far am bheil ar diſlean,
Ann ſan tír am bheil ar cuid;
'S an 't ait' an cór dhuinn criochnachadh,
'S an tiodhlaicear ar cuirp.

Is ann Clachan-an-diſeirt,
Bu ghrinn bhi ann an diu,

Suidhe 'n eaglais mhior'ailteach,
Ann daſg bu riamhach cur,
Ag eiſdeachd ris na dh'innſeadh dhuin,
Am fear bu ſhiobhailt guth ;
Is é toirt ſgeul a phiobail duin,
'S a bhrigh a' tigh'n gu buil.

Gleannan bláth na tioralachd,
Ann ro-mhaith 'n cinn an ſtuth,
Far am bheil na h innſeagan,
Am bheil an ſiol ann cur :
Cinnidh arbhar crao'ach ann
Co'-chaoin gheal ris a' ghruth,
Gu reachdmhar, biadhchar, brioghmhar,
Tróm, torach, liontach, tiuth.

Bu chriodhail bhi ſa' gheamhradh ann,
Air bainſean gheibhteadh ſpúrt,
Fonn-cheol reidh na piobaireachd,
Cha bhiodh ſgios mu a ſgur :
Fuaim nan teud aig fileirean,
A ſheinneadh ſios na cuir ;
'S an luineag fein aig nionagan,
Bu bhinne mhillſe guth.

Gheibhteadh bradan ſior-uiſg' ann,
A direadh ris gach ſruth ;
Eoin an t ſleibh gu lionmhor,
'S na milltean coileach dubh ;
Earba bheag an ſgriobain,
Na minnein chrion 's na buic,
'Sa ghlean am bheil na frígheachan,
'S na giomanaich 'n am bun.

O'n a thainig mi do'n fhearan ſo,
Cha 'n fhuigh mi ſiu an eoin,
'S cha 'n 'eil fáth bhi bruidhinn,
Mu'n fhear bhuidh' air am bi 'n cróc :
Cha b'ionnann 's bhi mar b'ámhaſt damh,
Aig bráigh doire-chró,
Far am bi' na lán-daimh,
A ni 'n damhair ann ſa cheo.

Mo ſhoruidh do Ghlean-urchaidh
Nan tulchan glaſa feoir,
Far am bheil na ſealgoirean,
'Sa fhuair iad ainm bhi cór ;
A dhíreadh ris na garbhluichean,
Am bidh greidh dhearg na leoir,
'S bhiodh gillean trom le eallchan
A dh'fhágadh tarbhach bórd.

'S an uair a thigteadh dhathigh leo,
Gu'm b'fhaſanta bhur ſeól,
A ſuidhe a ſtigh-thairne,
'Sa bhi dannſa marri ceól :
Criodhalas r'a cheile,
'S na béin a bhi 'gan ól ;
'S cha 'n fhaicteadh cúis 'na h eigin
Ann ám éigheach air an ſtóp.

ORAN XI.

Orán an t Samhraidh.

I.

'NUAIR thig an Samhra' geugach oirnn',
Theid ſiann nan ſpeur o'n ghruamaiche,
Thig tlus is bláthas is aoibhneas. Theid
Gach ni g'a reir am buadhalachd.
'Thig feart le neart na greine oirnn',
Ni 'n ſaoghal gu leir a chuartachadh ;
'Thig teas o ſlios 'nuair dh'eir'eas i
Ni feum, 's cha treigear uainne é.

II.

Bi'dh pór ann an tír ghráiseirean,
Chur síl ann ſan tím ghnáthaicht' :
A' toirt bridh as an úr nádurra ;
O'n bhlár g'a bhárr a ghluaiſeas é.
Gu reachdmhor, breac, neo-fhaileanach,
Trom-chuinlionach garbh-ghráineanach
Gu diaſach, riathbach, cáileanach,
Gu biadhchar, lán, 'nuair bhuainear é.

III.

'S glan fáile nan geug liomhora,
Mu ghàradh nan ſeud lion'ora,
Am biodh áileagain glé riamhacha
Le bláthas a' ſior-chur ſnuadh' orra.
Gu h úbhlach, peurach, figuſach,
Glan, brioghmhar, diomhair, guaimeiſeach
Gach ſráid' is áillidh gríneachan,
Mar Pheálas Righ r'an cuartachadh.

IV.

'S ro-ghreannar gach gleann fior-mhonaidh,
Cur iomhaigh ghrinn an uachdar air ;
Gach lus le bhár cho'-mhior'ailteach,
A' fás fuidh mhile ſuaicheantas ;

Gu duilleach, lurach, dítheanach,
Glan, riamhach, lionmhor, cuaicheanach,
Gu ropach, doſach, míſleanach,
Gu millteachail, mín uainealach.

V.

Bidh fonn air gach neach nádurra,
Bhi ſealltainn gach ni gnáthaichte ;
Am blár lom a' cur dreach fáſaich air,
Gach lá cur ſtráchd' neo-thruaillidh air,
Gu mollach, torrach, catuineach,
Gu cra'och, cráſgach, cruaſachdach,
Gu h úrar, dú-ghorm, aileanta,
Le fraſa blátha, bruaidleanach.

VI.

Bi'dh gach frí gu liontach, feurach ; 's theid
Na feidh 'nan eidi'dh ſuaicheanta,
Gu h uallach, binneach, ceumannach,
Grad-leumanach, bior-chluaiſeanach,
Gu crócach, caprach, ceir-ghealach ;
Gu manngach, eanngach, eildeagach,
'Gan grianadh ſa' mhios cheiteanach,
Air ſlios an t ſleibh m'an cuartaich iad.

VII.

Bi'dh lao' re tao' gach aighe dhiubh,
'Nan luidhe mar is cóir dhoibh; bi'dh
Gach damh is manng cho'aithearach,
'Nuair thig Fil-leathan róid orra.
Bu tuille loin is ſaoghail,
Do gach neach a ghabhadh gaol orra.
Bhi tric ag amharc caol orra,
Is ag eiſdeachd gaoir an crónanaich.

VIII.

Bi'dh maoiſleach a chinn ghuanaich,
A cur dreach is ſnuadh is tuar orra,
'Si tilgeadh cuilg a' gheamhraidh,
A chuir gurt is greann is fuachd orra.
O'n thainig bláthas an t Samhraidh oirnn,
Cuiridh iſe manntal ruadh orra,
'S tha inntin ghrinn g'a reir aice,
Gu fallain, ſeitheach, fuaſgailteach.

IX.

Bi'dh am minnein úrar meanbh-bhallach,
Gros tioram air a ghnúis bu ſgeinmeile;
Gu mireineach, lúthar, anmadail,
Re ſlinnein na h earb' ann guailleachan.

Bu chlis feadh pris mu an-moch iad,
Gu tric fuidh ioc nam mean'-chuileag,
Gu ſgrideil, gibeach, gear-mhaſach,
An ſliochd 'gan ainm na ruaghagan.

X.

Bi'dh gach creatair failineach,
A bha greis ann cás na fuaralachd,
A togail ann cinn gu h ábhachdach,
O'n a thainig bláthas le buaidh orra.
Na h 'eoin ſa' phunnc am b'ámhaiſt doibh,
Gu ceolmhar, fonnar, failteachail ;
Feadh phreas is thom re gáirdeachas
Gun chás a dh'fhágadh truaillidh iad.

XI.

'S neo-thruaillidh am pór lionmhor ud,
'S gur ſpeiſeil grinn a ghluaiſeas iad ;
Le'm beus a 'ſeinn mar fhíleirean,
Gur h aoibhinn binn rem' chluaſaibh iad.
'S glan luineagach, fior-inntineach,
A' chánmhain chinn thig uapa-ſan :
'S iad gobach, ſgiathach, círeineach,
Gu h ighteach, dionach, cluaineiſeach.

XII.

Bi'dh an coileach le thorman tuchanach,
Air chnocana gorm a dúrdanaich,
Puirt fhileanta, cheolmhor, ſhiubhlacha,
Le ribheid a' dlu'-chur ſeoil orra;
Gob crom nam ponnca luthora,
'Sa chneas le dreach air a dhublacha'
Gu ſlios-dubh, girt-gheal, úr-bhallach,
'S dá chirc a ſugradh boidheach ris.

XIII.

Thig a chuag ſa' mhios cheitein oirnn,
S bi'dh 'n uiſeag 'na ſeuchdan comhluadh ria
'S an dreathan a gleuſadh ſheannſoirean,
Air a gheig a's aird' a mhothuicheas e.
Bi'dh choill a gu leir 'ſna gleanntaichean,
Air chrathadh le h'aoibhneas canntoireachd,
Aig ſuaim a chuanail cheannſalaich
Feadh phreas, is chrann, is óganan.

XIV.

'Na doireachean coill' bu diomhaire,
'S na croinn mu'n iadh na ſmeoraichean,
Theid gach craoibh ann ciatoichead
Bi'dh caochladh ſiamh is neoil orra;

Gu meanganach, direach, ſniomhanach,
Theid croidhe nam freamh ann ſóghaireachd,
Le truſgan úr g'a mheudachadh,
Bar-guc air mheuraibh nóſara.

XV.

Bi'dh am beatha gu cuiſleach, fiuranach,
Gu failleanach, ſlatach, úr-fhaſach ;
Thig ſnothach fuidh 'n chairt is drúiſealachd,
Bi'dh duilleach is rúſg mar chomhdach air :
Le bruthainn theid brigh na dúſlain ann
Am barrach dlúth nan óganan,
Gu pluireineach, caoin, mao'-bhlaſda,
Mo roghainn do ſhnaoiſean ſroine é.

XVI.

'Sa bhiolaire luidneach, ſhliom-chluaſach
Ghlas, chruinn-cheannach, chaoin, ghorm-neulach,
Is i fás glan, uchd-ard, gilmeineach,
Fuidh bar geal, iomlan, ſonraichte ;
Air ghlaic, bu taitneach cearmonta,
Le ſeamragan 's le neoineanan :
'S gach lus a dh'fheudainn ainmeachadh,
Cuir anbharra dhreach boidhchead air.

XVI.

Gur badanach, caoineil, mílionta,
Cruinn, mopach, mín-chruthach, mongoineach,
Fraoch groganach, dúbh-dhonn, grís-dearg,
Bárr cluigeanach, sínteach, gorm-bhileach,;
Gu doſach, gaſach, uain-neulach,
Gu cluthor, cluaineach, tolmagach ;
'Sa mhil 'na fúdar gruaige dha,
'Ga chumail ſuas ann ſpórſalachd.

XVIII.

'Si gruag an deataich riamhaich i,
'S mór a brigh 's is lionmhor buaidh orra,
Ceir-bheach nan ſgeap a cinntin orr',
Seillean breac feadh tuim 'ga chruaſachd ſud,
Gu cianail, tiamhaidh, ſrann aige,
Air bharra nam meas a' dranndanaich,
Bhiodh miann bhan óg is bhain-tighearnan
'Na fhárdoich ghreannar, ghuamaiſich.

XIX.

Is é gu ſriteach, riathach, ciar-cheannach,
Breac, buidh, ſtiallach, ſrian-bhallach,
Gobach, dubhanach, riaſgach, iargalta,
Re gniomh gu dian mar thuathanach;

Gu ſurdail, grunndail, deanadach,
Neo'-dhiomhanach 'na uaireinean ;
'Se fáile luſan fiadhaiche
Bhios aige bhiadh 'ſa thuaraſdal,

XX.

Gach táin a's airde chruinnicheas
Do'n áirigh uile ghluaiſeas iad ;
Thig blioc is dáir gun uireaſbhuidh,
Craobh árd air cuman gruagaiche.
Na h aighean a's óige ládaire,
Nach d'fhioſraich trá' nam buaraichean ;
Bi'dh luinneag aig righbhin chúl-duinn doibh,
'Gam bríodal ciuin le duanagan.

XXI.

'S fior ionmhuin mu thrá' nóine
Na laoigh óga choir na buaile ſin,
Gu tara-gheal, ball-bhreac, bótainneach,
Sgiathach, druim-fhionn, ſroin-fhionn, guailleach,
Is iad gu líth-dhonn, ciar-dhubh, cáraideach,
Buidh, grís-fhionn, crá'-dhearg, ſuaichionta,
Seang, ſlios'ora díreach, ſár-chumpach,
Mín, ſlíogta, bárr an ſuanaiche.

XXII.

Bi'dh foirm is colg air creatairean,
Gu ſtoirmeil, gleuſt' 'g ath-nuadhachadh ;
Le forgan torchuirt feudalach,
An ſreud, 's an ſpreidh, 's am buachaille :
An gleann, barrach, bileach, reidhleanach,
Creamh, rainneach, reiſg, is luachaireach,
'S é caoin, cannach, mín-chruthach, ceutach,
Fireach, ſleibhteach, feurach, fuaranach.

XXIII.

Bi'dh mionntain, camomhil, 's ſóghraichean,
Géur-bhileach, lónach, luaſganach,
Cathair thalamhonta, 's carbhin chróc-cheannach,
Gharg, amlach, rómach, chluas-bhiorach,
Suthan láire, 's fáile ghroiſeidean ;
Lan liligh' 's róſa cuaicheanach,
Is clann-bheug a truſa' leólaichean,
Buain chór ann cós nam bruachagan.

XXIV.

Bi'dh 'm blár fuidh ſtráchd le úraireachd,
Oidhch' iuchair bhruincneach, cheo bánach,
Gach ſrábh 'ſa bár air lúbadh orra
Le cudthrom an drúchd 's le ló'dalachd

'Na phaideirean lionmhar cúrnaineach,
Gu brioghmhor, ſúghmhor, ſólaſach,
Cuiridh ghrian gu dian 'na ſmúidean é,
Le ſiamh a gnúis ſan óg-mhaduin.

XXV.

'Nuair a dhearſas a gnuís bhaoiſgeil,
Gu fial, flathail, fiamh, geal, caoineil oirn',
Thig mhaitheas is gniomh le ſaibhireachd,
Chuir loinn air an Roinn-eorpa ſo;
Le aoibhneas greine ſoillſeachadh,
Air an ſpeur gu reith a ſpaoileas i,
Cuir an geil gach feum a rinn i dhuin,
G'a ſhoillſeachadh 's g'a mhoideachadh.

◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆

ORAN XII.

Oran do Chaiptean Donnacha Caimbeul, ann Geard Dhuineidin.

A Bhliadhn' a chruinnich an campa,
'Sa thainig an trioblaid,
Bha Donnacha óg Caimbeal
Air cheann na miliſi;

Fear curaiſdeach, ſeolta,
Bu mhór foghlum as miſneach,
G'an tarruing ann órdugh
Ann an coireanuibh mioſail,

'S mór do mhios aig na daoine,
Bh'air do thaobh ann ſan uair ſin,
A'dol air an adhairt,
Ann an aghaidh an fhuaghais ;
'Nuair bu bhrais a bha 'n teine,
As fras pheileir muncuairt dhuit,
'S ann air thoiſeach na h armailt,
A dhearbh thu do chruadal.

Ann an lá Chuíleoidir,
A dol an toiſeach a bhattailt,
'S mor a b'fheaird iad thu rompa,
A thoirt doibh proſnacha focail ;
Fir Ghlean-urchaidh bha 'd dhiaigh,
'S bu tu roghain a Chaiptein,
Ge bu ſheanalair árd thu,
B' fhiach thu an t aite bhi agad.

'S cha do ſmaointich thu gealltachd,
'S cha b' 'aſan leat cúram,

'S ann a bha t inntin a togail
An ám loſgadh an fhúdair;
'S nan geur lannan glaſa
Bhi le braiſe 'g an rúſgadh,
Bu tu ceannart an fheuchda
Nach gabhadh feachda na lúbadh.

Bu chean-faona deus calm thu,
Nach raibh cearbach a 'd ghaiſge,
Tarruing ſuas do chuid daoine,
'Nuair a ſgaoileadh a bhrattach,
Dh'eirich leatſa buaidh lárach,
Ann 'ſgach cás a chuaith ſeachad,
'S na fhuair thu do phairti
Rinn thu 'n aireamh thoirt da-thigh.

Ceann na ceil' as na cuideachd,
Bu mhor tuigs' agus riaſun,
Am fear mioſnachail cliutach,
Comhlan úr do ſhliochd Dhiarmad;
Tha d' aigne mar leodhan,
Chuir thu moran ann gniomh dheth,
Led' chainnt bhunnailtich phuncail,
Sár chompanach iarlodh.

Dhearbh thu fein a bhi ſuairce,
Ann an uaiſl' as an glaoine,
'S ioma car air gach taobh dhiot,
Air am feudainn do ſhloinneadh,
Shliochd nan comhlan bu chaoineile,
O thigh Auchloine,
Do'n fhuil as airde ſhliochd Dhiarmad,
Tha 'n dream chiatfhach g'am bheil thu.

'Se meud na h uaiſle tha 'd chorp,
Tha ſír chuir broſgla a'd inntin,
'S bu mhor fheum ann ſan choga,
'Nuair a b' oiſſigeach Ri thu ;
Rinn thu gnothach do chairdean,
Gu nadara díleas,
'S cliu a chos'nadh o'd naimhdean,
'Nuair a thainic an t ſiochaint.

A Bhliadhn' a thogadh na creuchan,
'S a loiſgeadh aitreamh nan garbh-chrioch,
'S mor a rinn thu g'am bacadh,
O luchd nan caſaga dearga,
A liuthad beannachdan bocainn,
A rinn thu chos'nadh ſan ám ſín,
Tha gu ſioruidh am freaſdal,
Ri bhi leiſeacha' d' anama.

Cha b'e d' fhaſan bhi 'n tí,
Air cuid nam fior dhaoine bochda,
Ach an leigeadh roi' d' lionuibh,
Ann ſgach tír air 'n do chroiſg thu,
'Nuair bhiodh cach ann ſna cúiltibh,
Re ſpúindeadh 's re ropadh,
'S ann a bhiodh tu le d' dhaoinibh
Amach air aodain nan cnocan.

Bha thu teom' air gach fear-ghleus,
A ſhiubhal garbhluich an t ſleibhe,
Bu tu roghain an t ſealgoir,
A dhol a mharbhadh na h eilte,
Ann am fáſach na coille,
Na 'n doire na geige,
Bu tu namhaid a choilich,
Is moch a ghaoireadh ſa' cheatain.

'S maith thig 'eile chruinn uaſal,
Muncuairt air do bhreacan,
Bonaid ghorm a bhile ſhíd ort,
'S peiteag riomhach do'n tartan,
Bróg theann air dheagh chumadh
Mu'n troidh is cuimeir air faithche,
'S air a chalbanna ſoilleir,
Oſain ghaoraid as gartain.

'S maith thig cloidheamh geur cuil ort,
Lann úr nan tri chlaiſean,
Tana, faodharach, fuileach,
Eu trom, guineach, geur, ſgaiteach,
Dias chuimeir do'n ſtailein,
'Si ſpairt ann ceann aiſnich,
Ann an iomachar ualach,
'S an crios guailean ſan fhaſan.

Paidhir dhag air do ghiulan,
B'é do rún am bi' 'd ſhiubhal,
Marri cuileabhair deus eu-trom,
Gunna caol a bheoil chuthain,
Aodharc chuimeir an fhúdair,
Flaſg chúlbhui 's beul luthaidh,
Sgiath bhreac nam ball dlútha,
Lann ſgriuiteadh 'na h ubhal.

Cha mhios' thig dhuit biodag,
Cho'-maith 'ſa thigeadh o'n chearduich,
Snioman lion'ora croma,
Air a cois dhromanuich, chargnuich,
'Si gu finealta, ſgeunail,
Direach, tana', gle ſgeanamail,
Eidir bhonn agus mhuineal,
An taoim 'ſan duille 's a chrambait.

Bha thu uaſal a tighin,
Air gach ſlighe tha 'n taic riut,
'S cha do leig thu fhein a rithiſd,
Bonn don t ſlighe ud ſeachad ;
Fhir bu ſhiobhalta bruidhin,
Bu tu breitheamh a cheartais,
Sár phoiteir na ditheamh,
G'an raibh 'n croidhe fial, farſuing.

'S gach car a chuaidh dhiotſa,
Ann an rioghachd na h Alba,
Cha chualas do mhi-chliu :
Air do ſgriob feadh nan garbh-chrioch,
Aig feothas do ghiulan,
Bha chuis ud duit ainmeil,
Le barantas dúbailt,
Fhuair thu cliu na clia-ſheanchuidh.

ORAN XIII.

Oran do charaid Taileir airſon cuairt ſhùiridh.

THA ſinn triuir ghillean ſa' bhaile ſo,
Mis', agus Alaſtoir, 's Pádruic,
'S muintir na tír' ag ailis,
Gu'n deacha' ſinn baileach o ſta';
Na gruagaichean laoghach bha marruin,
An diaigh am mealladh aig cách,
Gach oidhch' a bhios iad ri h aire,
Cha bhi iad gun fhear air an ſgáth.

'Se Donal an t óganach gibeach,
'S ann aig' a bha mhiſneach a b'fhearr,
'Se chuireadh an car dhe' gu ſguibealt,
'S a rachadh a chliſge 'nan dáil,
'S ann a dh'iomaireadh é teidhir is cipein,
Nach b'urrain e bhriſteadh gu bráth,
'S gu'n cumar é marris na bochdaibh,
O'n a bhios é ri ſodradh gun támh.

Tha fleaſgach aig Para MacBheathain,
'S é 's braiſe is aitheant damh 'm eolas,

Tha é cho deidheil air mnaithean,
'S nách fheud é luighe na ónrachd ;
Shiubhladh é 'n oidhche gu látha,
Do dh' áit ann ſam fuigheadh e pógan,
'S dheanadh é cluiche gu brigheagach,
Cuide ri nigheagan óga.

Gu briodalach, beúlanach, cúirteil,
Re ſúgradh gu ſiobhailte, baigheil,
A miſtir' ag euladh ſna cúiltean,
'S é rúrach gu h ioſal ſui' mhágan ;
Le chriotachadh tearuinte, rúnach,
'S é dlúthachadh ria gu dána,
'S mu chuaidh é ſan ám air a ghlúinibh,
Cha b'ann ris na h úrnuighean a bha é.

Ruigidh é bódhan na fhaire,
'S é 'n t áit' am bu mhaith leis bhi támh,
Luidhidh é teann air a bhan-araich,
'Si ſud leannan a ghráidh,
Dheanadh i chriotachadh tairis,
Is chuireadh i thairis a lamh,
'S 'nuair a theannas é ria le farum,
Gu'n cumadh iad caithris air cách.

'Se ludragan phaidſeach na bleide,
An ceigean maol, ódhar, gun ádh,
A thainig a ſhuireagh cho-beadaidh,
Do dh'áit' an raibh fleaſgaich a b' fhearr;
'S ann a thoill é chur air an t ſeiſin,
Mu'n chleaſachd o'n chuaidh i os 'n aird,
'S am brangas a theannadh mu pheirclibh,
'S gún ódhar na h eaglais thoirt dá.

ORAN XIV.

Oran do'n Taileir, an eirig orain a rinn eiſean ann an adhbhar a charaid.

A Dhomh'uil Bháin mhic ó Neacain,
Tha 'n droch nátur á d' phearſuin,
Cha ghnáthaich thu 'n ceartas,
Gus am báſaich thu 'n pheacadh,
'S mairg áit' ann s'na thachair,
Am ball-ſampuil gun chneaſtachd,
'A rinn gráineil an ſgaiteachd ud oirn',
'A rinn graineil, *&c.*

Fhir a thóiſich re ealaidh,
Bha thu górach a d' bharail,
'Ga ſeóladh ám' charaibh,
'S gun mi t' fheóraich, no t' fharaid,
Chuir thu ſgleó dhiot is fanoíd,
Cho dhiubh 's deoin leat no's ain-deoin,
Tha mi 'n dóchas gu'm fuigh thu do leoir,
Tha mi, *&c.*

Dhamh-ſa b'aithne do bheuſan;
Tha thu ain-eolach, beumnach,
Is do theanga mar reuſar,
Le tainnead 's le geiread,
Thug thu deannal damh fhein dith,
O's an agad tha 'n eu-coir,
Com' nach paidhin thu 'n 'eirig do ſgeoil,
Com' nach, *&c.*

'S craobh thu 'n ghrotlaich air crionadh,
Lán moſgain, is fhíneag,
A dh'fhás croganach, ioſal,
Gauraid, crotach, neimh-dhireach,
Stoc thu togairt a'n ghrioſaich,
A thoill do loſgadh mar iobairt,
Leig thu 'n ſoiſgeul air di-chuimhn' gu mór,
Leig thu, *&c.*

Bu bheag an diúdhail é thachairt,
An lá thúr thu na facail,
Dá phunnd agus cairteal,
A dh'fhúdar cruaidh, ſgairteal,
A bhi á d' bhroin air a chalcadh,
'S bhi 'g ad' ſgáineadh le maitſe,
Gus am ſáſadh tu d' ablaoch gun deo,
Gus, *&c.*

'S blíonach rithinn gun fheum thu;
Ge do bhitheadh tu 'm feithe,
Coin is fithich a' d' theumadh,
Cha bhiodh an diol beidh ac'.
'S tric thu tean air 'na h eibhlean,
Bhreac do ſhuimeir gu t éiſlich,
Bláth an tein' air do ſhleiſdibh gu mór,
Bláth, *&c.*

O nach Táileir is fhiu thu,
Chuir cách as a' chuirt thu ;
Bi'dh tu ghná ann 'ſna cúiltean,
A' cáramh nan lúireach,
Bu tu áſuin nan clútan,
'S tric a ſhúidh thu ſan ſmúraich,
'Nuair a bhithinns' air cúl fir nan cróc,
'Nuair, *&c.*

'S

'S é do choltas r'a innſeadh,
Fear ſop-cheannach, grímeach,
Nan ſneo, 's nam mial íneach,
Gun bhonait, gun phior-bhuic,
Gun bhad-mullaich, gun chirean,
Cár gu t uilinn a ſios ort,
Stráchd na dunach do'n ſgríbich mu'd cheós,
Stráchd, *&c.*

'S iomadh áit' ann 's na thachair,
An taileir MacNeacain,
Eidir Albain is Saſun,
Bailtean margaidh is machair,
'S tric a ſhealg thu air praiſich,
O nach d' fhalbh thu le clapa,
Choidh' cha mharbh e duin' aca do'n t ſlógh
Choidh', *&c.*

Bi'dh 'n crom-ódhar gun fhios duit,
'Mach air tollaibh do bhriogais,
'Se gun chomas gun bhrioſgadh,
Chaill e ſpionna's a mhiſneach,
Leis na rinn thu do'n bhidſeachd,
Bu tu 'n ſlaidhtire miſgeach,
'S cian o'n thoill thu do chuipeadh mu'n ól,
'S cian, *&c.*

'S iomadh ceapaire rómais,
Rinn thu ghlacadh a' d' chrógan,
Is bhi ga ſtailceadh le d' órdaig,
Ann ad chap dheudach ſgórach,
'S reamhar farſaing do ſgórnan,
Brú mar chuilean an ótraich,
Fhuair thu urram nan geócach re d' bheo.
Fhuair, *&c.*

Bi'dh na mnathan ag ráit,
'Nuair a rachadh tu 'n airidh,
Gun tolladh tu 'n t áros,
Ann 'ſam bitheadh an cáiſe;
'Nuair a dh'itheadh tu pairt deth,
'S a bhiodh tu air tráſgadh,
Ann ſa' mhuidhe gu'n ſpárr thu do chróg,
Ann, *&c.*

'S tu 'n tollaran cnáimhteach,
Ge bu ghionach do mhaileid,
Tha do mhionach air t' fhágail,
Gun chrioman deth láthair,
Cochall glogach mu d' áruinn;
Tha do ſgamhan is d' áinean
Lán galair is fáſlaich, is chós,
Lán, *&c.*

Beul do chléibh air a thachdadh,
Air séideadh 's air brachadh,
'S é gu h eididh air malcadh,
'S mór fheum air a chartadh,
Gach aon ea-cail a' d' phearſuin,
Caitheamh, 'eitich, is caſdaich,
Gus an d' eirich do chraicean o' d' fheoil,
Gus, &c.

Tha do chréuchdun, 's do chuiſlean,
Lán ea-cail is truſdair,
'S thu feumach air furtachd,
Tha 'n deideadh a' d' phluicibh,
'S thu t eigin le clupaid
D' anail bhreun, gu trom, murtaidh,
'S mairg a dh' fheachadh dhiot moch-thra do [thóchd.
'S mairg, &c.

Do dheud ſgrob-bhearnach, cabach,
Am bheil na ſgóir-fhiaclan glaſa,
Moſgain, cóſacha, ſgealpach,
Luibte, grannda, cam, feachdadh,
A null 's a nall air an tairſinn,
Cuid diubh caillt, air dol aſad,
'S na bheil ann diubh air ſpagadh do bheoil,
'S na, &c.

Bi'dh na ronnan gu ſilteach,
'Nan tonnaibh gorm, ruidhteach,
A gabhail toinneamh o d' liopan,
Thar cromadh do ſmige ;
'S dorcha doilleir do chliſneach,
Comh-dubh ris a phiceadh,
Uchd na curra, cean circ' ort, gob geóidh,
Uchd, *&c.*

Do mhaol chruacach air faileadh,
Gun chluaſan, gun fhaillean ;
Tha thu uainealach tanna,
Co'-chruaidh ris an darach ;
'S thu gun ſuanach, gun anart,
'S adh'r truais thu re d' ghearan,
'S gur fuair thu na gaillean an reót,
'S gur, *&c.*

Tha cean binneach 'na ſtúic ort,
Geocach, leith-cheannach, giugach,
Aodan brucainneach, grugach,
'Srón phlucach na múire,
Tha cruit air do chúlaobh,
'S moran lurcuich a'd' ghlúinibh,
Dá chois chama, chaol, chrúbach, gun treoir,
Dá chois, *&c.*

Cha 'n 'eil uiread nan ſáiltean,
Aig á phliutaire ſpágach,
Nach 'eil cuſpach is gágach,
Tha thu d' chrioplach 's a'd' chraigheach,
'Slionmhor tubaiſt an táleir,
Dh' fhág an ſaoghal 'na thráil é,
'S mairg a ſhaóraich air h árach 's tu óg,
'S mairg, *&c.*

Mu's ann do ſhliochd Adhamh thu,
Cha cholſach re cách thu,
Aig olca 's a dh' fhás thu,
O thoiſeach do láithean :
Cha 'd thig cobhair gu bráth ort,
Gus am foghain am bás duit,
'S do chorp ódhar a cháramh fo'n fhóid,
'S do chorp, *&c.*

❧

ORAN XV.

Cumha' Ghileaſpaig Achaladoir.

I.

GUR muladach tha ſinn,
Mu Mháidſeir Achaladoir;
E bhi dhí air an aireamh,
'Nuair thainig cách thairis oirn',
Chuaidh gach duine g'an áite,
'S an leith-páigh 'ga tharuing ac',
'S ann tha eiſean air fhágail,
Ann ſan ár-fhaich gun charuchadh.

II.

Bu cheann-feadhna deas calm' thu;
'N ám dhuit falbh as an fhearann ſo,
Air thoiſeach na h armailt,
Far 'na dhearbh thu do cheann-ardachd,
Chuaidh tu null air muir-dhubh-ghuirm,
'S bhi 'ga ſtiubhradh le Maraichean,
Dol ma choinneamh nam Francach,
Is iad 'nan camp air gach Gearaſdan.

Bha

III.

Bha thu cruadalach, dána,
Ann ſgach cás a bhiodh baraichte,
A' dol air h adhairt ſna bláruibh ;
Bu neo-ſgáthach 'gan taruing thu,
Thug ſin thu gu áite,
'S theireadh cách gur tu b'airidh air,
Bha do miſneach is d' eolas,
Mar á dh' fhoghnadh do ſheanalair.

IV.

Bha d' aigni mar leomhan,
Ann am mór-chuis, le fearachas ;
Brais is árdan le cheile,
Ann ám feuma na cabhaige,
Lamh chruaidh air chul ſceith,
Cho' treabhach 's a b' aithne dhamh ;
'S ann ám bhualadh nan ſpeicean,
Cha raibh deiſin ann ceangal riut.

V.

Be do mhiann na 'h airm ghaiſge,
Bhi gu acuineach, farumach ;
Coiliobhar caoil ſnaithte,
Nach do dhiult a ſnap aingeal duit,

Lann thana, gheur, ſtailin,
Chruaidh, laidir gu gearradh,
Deigh ſpionna do laimhe,
Bhiodh do namhad 'ſa gearanach.

VI.

Ann an lá blár champin,
'Nuair bhuail an tacaid an ſeanalair,
Chuaidh a lot ann ſan áraich,
'S dh'fhág cách a call foladh é,
Thug thu mach e air ghiulan,
'Sin an turn nach raibh aithreach dhuit,
'N ám ſuithe na cuirte,
'S gach aon chuís be do charaid é.

VII.

'S é la Phealan-houſain
A rinn an diuthail gu 'h ath-ghaoraid,
'Nuair a thuit an commandair,
A' b' aird' air na fearuibh 'ud,
Air a phicaid a bha thu,
Oſcionn chách fhuair thu barantas,
Ann an onoir na rioghachd,
'S an righ fhad 's bu mhairthean thu.

VIII.

Ge do theireadh luchd faoineachd,
An taobh ſo gu h ain-eolach;
Gu'n do thearuing ſliochd Dhiarmad,
Gun reabadh, gun ghearradh ann,
'Nan ſealladh iad díreach,
'S gu'm bi 'n fhirin a chanadh iad;
'S mór ar call re Righ Deorſa,
O'n a thoiſich a charraid ſo.

IX.

Chuaidh Gileſpic a bhualadh,
Thain' an luaithe na deannuimh air,
Far nach fhaiceadh é naimhdean,
'S craobhan arda 'gam folach air;
Thuit miſneach na páirti
A bha 'n la' ſin ann caradh dhuit,
Bha 'n taic air am fágail,
'Nuair a bha thu gun anail ac'.

X.

'Nuair a thainig a gháſaid,
Thug fios do bháis thairis duinn,
Bu mhuladach, cráiteach,
Do bhrathair, 's do phearuichean;

Do chleamhnun gu 'h áraid,
'S do chairdean a bharrachd orr';
'S bu mhor an cin-fáth air,
'S 'nu bha air an aire-ſin.

XI.

Bha thu maith ann ám ſiochaint,
Gu ſiobhalta, faraſta,
Cho-uaſal ad' inntin,
'S gu'm bu ghrinn gach ni chanadh tu;
Mar bu dual duit ód ſhins'reachd,
Thaobh gach linn a chuaidh tharud diu,
Cruaith a ſheuſamh na láruch,
'S bhi bláth an ám caruinis.

XII.

Bu tu maighiſdir na tuatha,
'S an deagh uachdaran fearruin,
Ann ám paighe dhuit cíſean,
Cha bhiodh díth air do theanandan;
'Stu nach ſealladh gu míothur
Air an ni thoirt a dh'ain-deoin uap',
'Se bu mhianach led' inntin,
Iad a chinntin mar raineach dhuit.

XIII.

Bu tu croidhe na feile,
Ceann na ceil' is a cheanaltuis,
Bu mhaith labhairt is leirſin,
'Nám dhuit fein bhi meaſg aithnichin,
Sár phoiteir an fhionc,
Lamh dhioladh nan galan thu,
Marcach ſunntach eich cheumnaich,
Bhuithneadh réis ann an cabhaig thu.

XIV.

'S an deireadh an' t ſamhraidh,
Thug do naimhdean an aire dhuit,
'Nuair a fhuair iad o'n champ thu,
Air command a mhór challa dhuin,
'S adhbhar mulad as campuir,
Do gach aon duine dhearadh ort,
Bhi cluinntin do bheuſan,
'S gun tu fhein a bhi mairtheán ac'.

⁂

ORAN XVI.

Cumha' Chailein Ghleanuir.

I.

SMaointean truagh a th'air m' aigne,
Dh' fhág orm ſmuairean, is airſneul,
Ann ám gluaſad am leibidh,
Cha chadal ach dúiſg,
Tha mo ghruaighean air ſeachda',
Gun dion uair air mo roſguibh,
Mu'n ſgeul a chualas o'n Appuin,
A ghluais a chaiſmeachd 'ud duin',
Fear Ghleanuir a dhí oirn',
Le puthar luchd mio-rúin,
Mo ſgeul duthaich r'a innſeadh
Thu bhi 'd ſhíne' ſan úír,
'S truagh gach duine do 'd dhílſean,
O'n a chuaith do chorp príſeil,
Ann ciſte chuthainn, chaoil, dionaich,
'S ann an lín-anart úr.

B'e ſin an corp áluin,
'Nuair bha thu roimhe ſo 'd ſhlainte,
Gun chion cumachd, no fás ort,
Gu foinnimh, daicheil, deus, úr,
Suairce, foiſinneach, fáilteach,
Uaſal, ioraſal, baidheil,
Caoineil, cineadail, cairdeil,
Gun chron r'a gh'rait air a chúl,
Lán do ghliocas, 's do leirſin,
Gu dana, mioſnachail, treubhach,
Gach ait' an ſir'readh gu feum thu,
'S ann leat a dh'eireadh gach cúis;
B'e do choimeas an dreagan,
Na 'n t ſeothag 'ſna ſpeuran.
Co bu choſlach r'a cheile
Ach iad fein agus tu?

III.

'S cruaidh an teacair a thainic,
'S truagh mar thachair an dráſta,
Nach do ſheachuin thu 'n t áite,
'N do ghlac am bás thu air thús;
Suas o chachuila gháruidh,
Fhuair thu 'n tacaid a chráith mi,
'S gun do thaic a bhi laimh riut,
'Nuair ghabh iad fáth ort o'd chúl,

Air a thaobh 's thu gun chomhradh,
San ám 'n do chaochail an deo uait,
D' úil chraobhach, dhearg, bhoidheach,
A gabhail dorta 'na brúchd,
Le gniomh an amadain ghóraich,
A bha gun aithne gun eolas,
A chreic anam air ſtóras,
Nach do chuir ann trócair a dhúil.

IV.

B'e 'n croidhe gun tioma, gun deiſein,
Gun ádh, gun chineas, gun cheatamh,
A chuir lamh a'd mhille gun reaſan,
Le cion ceil' agus túir,
'Se ghlác mar chomhairl' an eucoir,
'S boc an gnothach mar dh'eirich,
Dh'fhág é ſinne ſuidh euſlain,
Is e fein 'na fhear cúirn,
'S ge nach ſámhach a leibe,
Le eagal a ghlacadh,
Cha 'ne tha mi 'g acain,
Ach mar a thachair do'n chúis,
An t armun deus, tlachdmhor,
A tha 'n dráſt' ann Ardchátain,
An deis a cháramh an taſguidh,
Ann áite codail nach dúiſg.

'Se

V.

'Se do chadal gu ſioruidh,
A dh'fhág m' aigne cho tiomhaidh ;
'S tric ſmaointeana diomhain,
A tigh'n gu dian orm as úr,
'S trom a dh'fhás orm an iargain,
As goirte tárſa na 'm ſiadhrus,
Mo chomh-alt áluin, deus, ciatfach,
An deis a reubadh gu dlú' ;
Mile molachd do'n laimh ſin,
A ghabh cothrum is fáth ort,
A thug an comas do'n lamhach,
'Nuair chuir e 'n Spáinteach r'a ſhúil,
Sgeula ſoilleir a b' áil leam,
Gu'n cluinnt' am follais aig cách,
E bhi dol ri crommaig le fára,
Gus am mioſa dha-ſa na dhuinn.

VI.

Ge b'e neach a rinn plót ort,
Le droch dhúrachd o thoiſeach,
Bu dana chúis dha tigh'n ort-ſa,
Na do lota as úr ;
Bha 'na rún bhi gu h olc dhuit,
'S gun a chroidh' aig aodan a nochdadh,

'S ann a thain' é ſámhach mu'n chnocan,
'S a ghabh ort ſocair o'd chúl.
'S é mo dhiúthail a thachair,
Ann ám do'n fhúdar 'ud laſadh,
Nach raibh 'ad chairdean ann taic riut,
Na bheircadh aicheamhail diú';
'Sa liuthad fiuran deus, tlachdmhor,
Nach gabhadh cúram ro' bhagra,
A chuireadh ſmúid ris an Appuin,
A chion gu'm faiceadh iad thu.

VII.

'S trom a pháigh ſinn an iobairt,
A chuir ar namhaid a dhí oirnn,
Ged' tha 'n aich'mhail gun díoladh,
Thig fhathaſd liondan mu'n chúis,
Chuireas cách ann ſtaid íoſail,
Airſon an aileagain phrioſail,
Bh' ann ſan áite mar fhírean,
A chleachd firinn is cliu :
'S boc an nuaidheachd r'a aireamh,
Gur ann an naſguidh a tha thu,
Nach d'thainic fhathaſd mu'n chás 'ud,
Na dheanadh ábhachd thoirt duinn,
Ach air fhad 's gam bi' dáil ann
Comh cheart 's tha mi 'g raite,

Bi'dh an fhalachd 'ud paighte,
Mun d' theid an gamhlas air chúl.

VIII.

'S iad na ſineachan laidir,
Bu mhaith a ghabhail do pháirti,
Ann Righ, is Diuc Earaghaidheal,
Nach fhaiceadh fáilinn ad' chúis,
Iarlodh dligheach Bhraidealban,
Air thús a tighinn gun chearbuich,
'S gur ioma' fear armach,
A ſheas'adh calma r'a chúl;
Mac Caoi 's a luchd leanmhuin,
Leis an eireadh ſuinn nach bu leanbuidh,
Na laoich buidhneach, mhór, mheamnach,
Le'n lanna ceann-bheartach, cúil;
Mac Dhom'uil duith, 's cloinn Chamroin,
'S gu leoir a thighearnan ainmeal;
'S fhad o'n chuala' ſinn ſeanchas,
Gu'n do dhearbh iad an cliú.

IX.

'S ghabh thu áite le órdugh,
Air páirt do Shrath-lochay,
'S cha b' ann air ghaol ſtórais,
'Na los am pórſan thoirt diú';

Ach a ſheuſamh an córach,
Le meud do cheiſd air an t ſeors' ud,
'S an oidhre dleaſnach air fogra,
G'am bu choir bhi ſa' chúirt:
'S ge do theireadh luchd faoineachd,
Gu'n raibh 'd aire-ſa daonan,
Bhi ſgainneart nan daoin ud,
Na 'n leigeadh ſgaoilteach air chúl,
Chíteadh fhathaſd a chaochla,
Num fuighe tu ſaoghal,
Gur é bhi tarruing luchd gaoil ort,
As gach taobh, a bha 'd rún.

X.

Bu tu croidhe na feile,
Dh' fhás gu tighearnail, ceut'ach,
Ann lathair britheamh Dhuineidin,
'S tric a reitich thu cúis;
'S oil leam caramh do cheud-mhna,
'S óg a banntrach ad' dheidh i,
Lion campar gu leir i,
O'n a dheug a ceile deus, úr;
Fhuair mi 'n ſealladh nach b' aoibhin,
An uaigh mud' choinnimh 'ga reitich,
'S truagh gach comman thug ſpeis dhuit,
O'n chuaidh tu fein ann ſan úir,

'S

'S gun dúil a nois' ri thu dh'eiridh,
'Se dh'fhág miſe fuidh eu-ſlain,
Bhi 'n diu ag innſeadh do bheuſan,
'S nach d' thig thu dh'eiſdeachd mo ſgiúil.

O R A N XVII.

Oran do'n Bhrigis.

Air fonn, Sean Triuthas Uilleam.

'S O tha na brigeis lia-ghlas,
Am bliadhna cuir mulaid oirn,
'Se 'n rud nach fhacas riamh oirn',
'S nach mian linn a chumail oirn';
'S na'm bitheamaid uile díleas,
Do'n Ri' bha toirt cuiridh dhuinn,
Cha 'n fhaichte ſinn gu dílinn,
A ſtriochda' do'n chulaidh ſo.

'S olc an ſeol duinn, am Prionns' óg
A bhi fuidh mhóran duilichin,
Is Righ Deorſa a bhi chomhnuidh,
Far 'm bu chóir dha tuineachas;

Tha luchd eolais a toirt ſgeoil duinn,
Nach raibh cóir air Lunduin aige,
'Se Hanóbher an raibh ſheorſa,
'S coigrich oirn' an duine ſin:
'Se 'n Righ ſin nach buineadh dhuinn,
Rinn di-meas na dunach oirn';
Mu'n ceannſaich é buileach ſinn,
B'e 'n t ám dol a chumaſg ris,
Na rinn é oirnn a dh' an-tlachd,
A mhi-thlachd, is a dh' aimhreit,
Air 'n eudach thoirt gun taing dhinn,
Le fain-neart a chumail ruin.
'S o tha, &c.

Is o'n a chuir ſinn ſuas am brigis,
Gur neo-mioſail linn a chulaidh ud,
G'an teannadh mu na h ioſgannan,
Gur trioblоideach linn umain iad;
'S bha ſinn roimhe mioſnachail,
'S na breacain fuidh na crioſan oirn'
Ged' tha ſinn am bichiontas,
A noiſe cuir nan ſumag oirn',
'S thur leam gur h olc an duais,
Do na daoine chuaidh ſa' chruadal,
An aodaichean thoirt uapa,
Ge do bhuadhnuich Diuc Uilleam leo;

Cha 'n fheud ſinn bhi ſulaſach,
O'n chaochail ar culaidh ſinn,
Cha 'n aithnich ſinn a cheile
Lá feile na cruinneachuidh.
'S o tha, &c.

'S bha uair-eigin an t ſaoghal,
Nach ſaoilinn gu'n cuirinn orm,
Brigis airſon aodaich,
'S neo-aoidheil air duine é;
'S ged' tha mi deanamh úis deth,
Cha d' rinn mi bonn ſulais,
Ris an deiſe nach raibh daimheil,
Do'n pháirti g'am buinnin-ſa;
'S neo-ſheannſar a chulaidh i,
Gur grannda linn umain i,
Cho teann air a cúmadh dhuinn,
'S nach b' fheairde linn tuille i;
Bi'dh putain ann ſna glúinean,
Is bucalan g'an dúnadh,
'S am brigis air a dhúbladh,
Mu chulaobh a h uile fir.
'S o tha, &c.

Gheibh ſinn addun ciar-dhubh,
Chuir dian air ar mullaichean,

Is caſagan co' ſhliógta,
'S a mhínicheadh muilean iad ;
Ged' chumadh ſin am fuachd dhinn,
Cha 'n fhág é ſinn co' ualach
'S gu'n toilich é ar n uaiſlean,
Ar túath na ar cummanda ;
Cha taitin e gu brath ruinn,
A choiſeachd nan gleann-faſaich,
'Nuair a rachamaid do dh'áiridh,
No dh' áit' am biodh cruinneagan :
'Se Deors' a rinn an ea-coir,
'S ró-dhiomach tha mi fein deth,
O'n thug é dhinn an éilidh,
'S gach eudach a bhuineadh dhuinn.
'S o tha, &c.

'S bha h uile h aon do'n pharlamaid,
Fallſail le'm fioſrachadh,
'Nuair chuir iad air na Caimbealaich,
Teanndach nam brigiſean ;
'S gur h iad a rinn am feum dhoibh,
A bhliadhn' a thain' an ſtreapag,
A h uile h aon diu dh'eiridh
Gu leir am miliſi dhoibh,
'S bu cheannſalach, duineil iad,
San ám an raibh 'n cumaſg ann,

Ach 's gann doibh gu'n cluinnear iad,
A champacha tuille leis,
O'n thug é dhinn an t aodach,
'S a dh' fhág é ſinn co-fhaontra'ch,
'S ann rinn e oirn' na dh' fheudadh e,
Shaoileadh é chuir mulaid oirn'.
'S o tha, &c.

'S ann a nois' tha fios againn
An t iochd a rinn Diuc Uilleam ruinn,
'Nuair a dh' fhág e ſinn mar phrioſanuich,
Gun bhiodagan, gun ghunnachan,
Gun chloidheamh, gun chrios tarrſuing oirn',
Cha 'n fhuigh ſinn prís nan dagachan,
Tha command aig Saſun oirn',
O ſmachduich iad gu buileach ſinn ;
Tha angar is duilichin,
San ám ſo air ioma fear,
Bha 'n campa Dhiuc Uilleam,
Is nach fheaird iad gu'n bhuithinn é ;
Nu 'n d' thigeadh oirn-ne Tearlach,
'S gun eireamaid 'na champa,
Gheibhte breacain chairneit,
'S bhiodh aird air na gunnachan.
'S o tha, &c.

ORAN XVIII.

Marbh-rann coilich.

AN cuala ſibh an t ſealg,
A bha ainmeal air feadh nam bailtean;
Rinneadh i ſàn an-moch,
'S cha b' fhear dhuinn i bhi ſa mhaduin;
O'n a' bha i cearbach
Le dearbhadh, 'nuair chuaidh i ſeachad,
Cumaidh ſinn am foirm,
Gu'n raibh'n dorch ann, 's nach fheudta faicſin.
'S olc an obair oidhche,
Le coinnlean, ged' theid an laſadh,
Gunnaireachd dhaoin óga;
'S i ghóraich a thug amach iad.

Chúal' iad ſa h uil' aite,
Am breamas a rinn Páraic,
'Nuair a dh'innis é do chách é,
Gu'n d' thainig an croman lachdan,
Bheireadh' é na bóidean
Gur mór é, 'ſa bhroileach glas air,

Is gu'n do luidh é direach
Air círein mulaich na h aitreabh.
Mur cumadh a' chomhl' é,
Gu'm biodh na h eoin air an ſgapadh ;
Nach mór a bhiodh beo dhiubh,
Gu'n leon mu'n d' thigeadh a' mhadain

Sin 'nuair ghlac an ſealgair,
An gunna bh' air an ealchain,
'S chuir é luaith gharbh innte,
Dairearach do'n acſuin Shas'naich :
Chum é ſúd r'a ſhealbhan,
'S gu'm b' fhear gu'n rachadh i ſeachad,
'S ann a rinn é marbhadh,
A b' ainmic a leithid fhaicſin.
'Nuair a las am fúdar,
'S é 'n dúil gu'n dianadh é thapadh,
'Se coileach an dúnain,
A bha 'n a chrúban ſa chlappail.

B'é ſin an coileach boidheach,
Bha cuid air ſiamh an óir dheth,
Cuid eile mar na róſan,
'S bha móran deth mar an ſneachda.
'S bu leathan a chrógan,
B'é 'n ſmógairneach é air faithche,

Bu ro-mhaith na bótan,
An rómaich' a bh' air a choſan ;
Bha ſpuir air a ſpógan,
Bha cór a dh'ionnſuidh a' ghleachdaidh,
'Nuair a thigeadh Di-máirt',
A bhiodh cách a' feuchain an gaiſge.

B'é ſin an coileach ceutach,
Bha colſach ris a' pheacaig,
'S an uair a chuaidh a reubadh,
B' é 'n déiſean leam bhi 'ga fhaicin,
Cha leighiſeadh leigh é,
'Sa chreuchdan a' dol am braiſead,
'Tonnan g'a fhuil chrao'aich,
A taomachadh as a chraicean.
An t ſealg a rinn na daoine,
Gun ſaoireachadh fad' air aſtar,
Gun uchdach a dhíreadh,
Ach eidir a ghrióſach 's an ſtairſneach.

'S an dithiſd thug am bínne,
'S a dh' fhág e ſin 'na ſhíneadh,
B' é 'm breitheamh rinn a dhíteadh
'S b'é 'n gíomanach rinn a leagadh,
'S cha 'n fhágadh iad ſhios é,
Nam ſuigheadh é fírinn is ceartas ;

Cha d'rinn é riamh ea-coir,
'S deadh bheuſan aige mar ſhaſan.
Theannadh é re eigheach,
Gu h eifeachdach 's ſinn 'nar codal,
Is dhúiſgeadh é gu leir ſinn,
'S gu'n eireamaid ann ſa mhadain.

Chuaidh litir a Shrath-eirion,
A dh' ionnſuidh inghean Sheumais,
A dh' innſeadh ceart an ſgeula,
Do'n té dhiubh air am bheil Seſi.
Gu bheil ſinn fuidh champar,
O'n ám an d' thainig an ſneachda,
Mu'n choileach a chaill ſinn,
A's gann a dh' fheudar a ſheachnadh,
O's té nach 'eil teann i,
'S nach ganndar a rinn i chleachdadh,
Gu'n dean i ruinn fábhor,
O's ámhaiſt rud a bhi aice.

Beannachd aig an righbhin,
A bha gu ſuairce ſiobhailt,
Nach do leig air di-chuimhn',
An ſgriobha ſin a chuir dha-thigh ;
'S chuir i gill 'an tír ſo,
Le ſioltaiche do na cearcan,

'S ghiulain é gu riomhach,
A ghibht phríoſail ud na achlais.
Tha dreach an fhir a dh' fhág ſinn,
A fás air an fhear a th' againn,
'S o'n tha e na áite,
Saoilidh cách gur h é mhac é.

◆ ◆ ◆

ORAN XIX.

Oran, mar gun deanadh Nian é do Nian-eile.

CHuir nian du' Raineach orm' farran is mithlachd,
Nach cuir mi dhiom le cabhaig an dráſt,
Ghaoid i mo ſporran, 'ſna dollair gu lionmhor,
Bh' agam fur 's nioſal feathamh re m' laimh.
Ghaoid i mo ſporran, &c.

Nam biodh a chail 'ud gu daingeann am príoſan,
Rachuinn g'a díteadh dh'ionnſuidh a bháis;

A chion gu'n do ghaoid i 'n rud beug bha ſa' chlúdan,
Bh' agam ſa' chúil nach d' innis mi chách.
A chion, *&c.*

'S muladach miſe gun fhios ciod é ni mi,
O'n a tha mi gun ſearrach, gun lair,
Gun chaora, gun oiſg, gun ghabhar, gun mhíſeach,
Gun a mart mín a chraoimeas am blár,
Gun chaora, *&c.*

Cha raibh mi gun airgiod gus an d' fhalbh e mi-mh'ail,
Leis an te chrion nach do ſheal air mo chás,
Rinn i mo chreachadh 's bu pheacach an ní dhi',
Mis 'a chuir ſios, gun i fein chuir a naird.
Rinn i mo, *&c.*

Ciomar a cheannuicheas mi camruig na síde,
Na 'n leig mi dhiom é tuille gu bráth;
Ged' thig a marſant le phachda do'n tír,
Cha 'n fhaigh ſinn aon síon bhios aige air dáil.
Ged' thig, *&c.*

Bha mho chuid ſtórais am phoca co-uallach,
'S ged' a bhiodh buaile mhart air mo ſgáth,
'Si rinn an eu-coir a bheiſd a thug uam é,
'S tha mi fu' ghruaim 'o mhaduin Di-mairt.
Si rinn an eu-coir, *&c.*

A righ nach raibh mairlich na cearna ſo 'n rioghachd,
Ann ſa mhuir ioſail, fada 'o thráigh ;
Is caile dhuth Raineach ſan cummain an iochdar,
Chuideacha bi' do phartan nan ſpág.
As caile dhuth, *&c.*

ORAN XX.

Oran Bein-Dourain.

I.

AN t urram thar gach bein
Aig Bein-dourain,
Do na chunnaic me fuidh 'n ghrein,
Si bu bhoidhche leam,
Monadh fadadh, réidh,
Cuilidh 'm fuighte féidh,
Soilleireachd an t ſleibh,
Bha mi ſonruchadh,
Doireachan nan geug,
Coill' ann ſám bi feur,
'S foineaſach an ſpreidh,
Bhios a chomhnuidh ann;
Greadhainn bu gheal céir,
Faogbaid air an deigh,
'S laoghach leam an ſreud,
A bha ſroineiſeach.

'S aigeannach feur ea-trom,
Gun mhór-chuis,
Theid faſanda na eitidh,
Neimh-ſpórſail,
Thá mhanntal uime fein,
Caidhtiche nach treig,
Brattach dhearg mar cheir
Bhios mar chomhdach áir;
'S culuidh g'a chuir eúg,
Duin' a dheanadh teúchd,
Gunna bu mhaith gleús,
Ann glac óganaich,
Spor ann ſam biodh bearn,
Tarran air a ceann,
Snap a bhuaileadh teann
Ris na h orduibh i;
Ochdſhliſneach gun fheall,
Stoc do'n fhiodh gun mheang,
Lotadh an damh ſeang,
Is a leonadh é.

'S fear a-bhiodh mar cheaird,
Riu' ſonraichte,
Dh' fhodhnadh dhoibh gun taing,
Le chuid ſeolanna;
Gheibhte ſud re ám
Padruic ann ſa' ghleann,

Gillean as coin ſheang,
'S é toirt orduibh dhoibh ;
Peileirean nan deann,
Teine g'an cuir ann,
Eilid nam beann árd,
Theid a leonadh leo.

II.

'Si 'n eilid bheag, bhinneach,
Bu-ghunuiche ſraonadh,
Le cuinnein geur, biorach,
A ſireadh na gaoithe,
Gaſganach, ſpeireach,
Feadh chreachan na beine,
Le eagal roimh theine,
Cha teirin i a h aonach ;
Ge do theid i na cabhaig,
Cha ghearain i maothan ;
Bha ſinnſireachd tallain,
'Nuair a ſhíneadh i h annail,
'S toil-inntin leam tannaſg,
G'a lanngan a chluinntin,
'Si 'g iarraidh a leannain,
'N ám darraidh le caoi'neas,
'S é damh a-chin alluidh
Bu gheal-cheireach feaman,

Gu caparach, ceann-árd,
A b' fharumach raoiceadh,
'S é chomhnuidh 'm Beinn-dourain,
'S é eolach m'a fraoinibh.

'S ann am Bein-dourain ;
Bu mhór dhamh r'a innſeadh,
A líuthad damh ceannard,
Tha fanntuin ſan fhrí ud,
Eílid chaol, eangach,
'S a laoighean 'ga leantuin,
Le 'n gaſgana geala,
Re bealach a díreadh,
Re fraoidh choire-chruiteir,
A chuideachda phíceach :
'Nuair a ſhíneas i h iongan,
'S a theid i 'na deannaibh,
Cha ſaltradh air thalamh,
Ach barra nan ínean,
Co b'urrain g'a leantuin,
A dh' fhearaibh na rioghachd?

'S araideach, farumach,
Carach air gríne,
A chóiſri nach fhanadh
Gné ſmal air an inntin,

Ach caochlaidheach, curaideach,
Caol-chaſach, ullamh,
An aois cha chuir tru'm orra;
Mulad, no mí-ghion;
'Se ſhlánuich an culaidh,
Feoil mháis, agus mhuineil,
Bhi támhachd am bunailt,
Ann cuilidh na fríthe,
Le áilleas a fuireach,
Air fáſach 'n an grunnaibh,
'Si 'n áſain a mhuime,
Tha cumail na cíche
Ris na laoigh bhreaca, bhallach,
Nach meathluich na ſiannta,
Le 'n criodhacha meara
Le bainne na cipe,
Groiſeanach, eangach,
Le 'n girteaga geala,
Le 'n corpanna glanna,
Le fallaineachd ſior-uiſg;
Le farum gun ghearan,
Feadh ghleannan na milltich;
Ge do thigeadh an ſneachda
Cha 'n iarradh iad aitreabh,
'S é lag a choir'-altrum
Bhios aca g'an dionadh,

Feadh ſtacan, is bhacan,
Is ghlacaga díomhair,
Le 'n leapaichean faſgathach,
An taic Ais-an-túain.

III.

B' ionmhuin leam ag eirigh,
San óg-mhaidin,
Timchioll air na ſleibhtean,
'M bu chóir dhoibh bi',
Cupal chunntas cheud,
Luchd nan ceann gun chéill,
A' moſgladh gu neo-beudar,
Mór-ſhólaſach,
Is oſcarra o'm beul,
Tormain ſocair, reidh,
'S glan an corp, 's an cré,
Sein an dreócam ud,
Broc-liath chorrach eild',
An lod g'a loireadh theid,
Cuid g'a h araid fhein,
'Nuair bu deonach lea'.

'S annſa leam 'nuair theid,
Iad air chrónanaich,

Na na th' ann an Eirinn
Do cheolmhaireachd.
'S binne na gach beus
Anail mhic an fhéidh,
A' lannganuich air eudan
Beinn-dourain ;
An damh le bhúireadh fein,
Tigh'n a grunnd a chléibh,
'S fhad' a chluinnt' a bheuchd
Ann ám tóiſeachaidh;
An t agh a's binne geum,
'S an laogh beug 'na deigh,
Freagraidh iad a chéile
Gu deóthaſach.

Ploſc·ſhúil mheallach, gheur,
Gun bhonn glóinin innt' ;
Roſg fuidh mhala léith
Cumail ſeoil orra ;
Coiſiche maith treun,
Bu bheothaile a theid,
Air thoiſeach an treud
A bha dóchaſach.
Cha raibh coir' a'd' cheum,
'S cha raibh moill' a'd' leum,

Cha raibh deire réis
Aig an t ſeorſa ſin ;
'Nuair bheireadh tu ſteud,
'S nach ſealladh tu d' dheigh,
Cha b' aithne dhamh fein
Co bhiodh cómhluath riut.

IV.

Cha b'aithne dhamh co leanadh i
Do dh'fhearuibh na Roinn-eorpa,
Mur faiceadh é deadh ghean orra,
'S tigh'n faraſda 'na co'-dhail,
Gu faiteach bhi 'na h earalas,
Tigh'n am faigſe dhi mun caruich i,
Gu faicilleach, gle earraigeach,
Mu'm fairich i 'ga cóir é ;
Feadh ſhlochd, is ghlac, is chamhanan,
Is chloch a dheanadh folach air,
Bhi beachdail air an talamh,
'S air a' char a thig na neoil air ;
'S an t aſdar bhi 'ga tharruing air
Cho-macanta 's a b' aithne dha,
Gu'n glacadh é ga h aindeoin i
Le h anabharra ſeóltachd ;
Le túr, gun ghainne baralach,
An t ſúil a chuir gu danara,

A' ſtiúbhra' na du'-bannaiche,
'S a h aire ri fear cróice ;
Bhiodh rúdan air an tarruing
Leis an lúbt' an t iarun-earra,
Bheireadh ionnſuidh nach biodh mearachdach
Do'n fhear a bhiodh 'ga ſeóladh ;
Spor úr an déis a teannachadh,
Buill uird a' ſgailceadh daingean ris,
Cha diúlt an t ſrad, 'nuair bheanas i
Do'n deannaig a bha neónach :
'Sé 'm fúdar tioram teann-abaich
Air chúl an aſgairt ghreannaich,
Chuireadh ſmúid ri acfuin mheallanaich
A baraille Nic-Cóiſeam.

'Si 'n teachdoire bha deallaſach
Nach mealladh é 'na dhóchas,
'Nuair a laſadh i mar dhealanach,
Gu fear-eigin a leónadh :
Gu ſilteach leis na peileirean,
Bhiodh luchd nan luirgneadh ſloeireacha,
'S nan bus bu tirme bheileanaich,
Gun mheilliche, gun tóicean.
'S é camp na craige-ſeiliche
Bha ceannſalach 'nan ceireannaibh ;
Le aingealtas cha teirinn iad
Gu eirear' as an eólas,

Mur ceannſaichear iad deireaſach,
Re ám an críche deireannaiche,
Tabhunnaich le deifir
A bhi teilin air an tórach;
Gun channtaireachd, gun cheilearachd,
Ach dranndail chonn a' teilleis ria,
A ceann a chur gu peirealais
Aig eilid Beinne-dourain.

V.

Tha 'n eilid ann ſan fhrí
Mar bu chóir dhi bhi,
Far am ſuigh i millteach
Glan-feórnaineach:
Bruchorachd is cíp,
Luiſean am bi brigh,
Chuireadh ſult is igh
Air a lóineinibh.
Fuaran ann 's am bi
Biolaire gun díth,
'S milſe lea' na 'm fion,
'S é gu'n óladh i.
Cuiſeagan is riaſg,
Chinneas air an t ſliabh,
B' annſadh lea' mar bhiadh
Na na fóghlaichean.

'S ann do'n tiochd-an-tír
A bha ſóghar lea',
Sobhrach is eala-bhi
'S bara neónagan :
Dobhrach bhallach, mhín,
Ghobhlach, bharrach, ſhliom,
Lóintean far an cinn
I 'na móthraichean.
Súd am pórſan bídh
Mhéudaicheadh an clí,
Bheireadh iad a níos
Ri ám dó-lith'chean :
Chuireadh air an druim
Brata ſaille cruinn,
Air an carcais luim
Nach bu lódail.

B' é ſin an caidreamh grinn
Mu thrá' nóine,
'Nuair a thionaladh iad cruinn
Ann ſa' ghlómuin :
Air fhad 's gu'm biodh an oidhch',
Dad cha d' thigeadh ribh,
Faſgadh bhun an tuim
B' áite cómhnuidh dhuibh.

Leapaichean nam fiadh,
Far an raïbh iad riamh,
Ann aonach farſaing fial,
'S ann am mór-mhonadh.
'S iad bu taitneach fiamh,
'Nuair bu daithte am bian,
'S cha b'i 'n airc am miann,
Ach Beinn-dórain.

VI.

A bheinn luiſeanach, fhailleanach,
Mheallanach liontach,
Gun choi'-meas 'ga falluing
Air thalamh na Crioſd'achd;
'S ro-neónach tha miſe,
Le bóidhchead a ſlioſa,
Nach 'eil cóir aic' ann ciſte
Air tiotal na rioghachd:
'S i air dúbladh le gibhtibh,
'S air lúiſreadh le mioſaibh,
Nach 'eil bichiont' a' briſteadh
Air phriſeanaibh tíre:
Lán truſgan gun deireas,
Le uſgruichean coille,
Bar-guc' air gach doire,
Gun choir' ort r'a innſeadh;

Far an uchd-ardach coileach,
Le ſhriutaichibh loinneil,
'S eoin bhuchalach bheag' eile
Le'n ceileiribh lionmhor.
'S am buicean beag ſgiulta,
Bu ſguibealt' air gríne,
Gun ſgiorradh gun tubuiſt',
Gun tuiſleadh gun díobradh,
Crodhanach biorach
Feadh coire 'ga ſhireadh,
Feadh fraoich agus firich,
Air mhireadh 'ga dhíreadh;
Feadh rannoich is barraich
Gu'm b' araideach inntinn,
Ann an íoſal gach feadain,
'S air áirde gach creagain,
Gu mireanach, beiceaſach,
Eaſgonach sínteach.
'Nuair a theid é 'na bhoile
Le cliſge ſa' choille,
Is é ruidh feadh gach doire,
Air dheireadh cha bhi é.
Leis an eangaig bu chaoile
'S é b' ea-truime sínteag,
Mu chnocanaibh donna
Le ruidh dara-tomain,

'S é togairt ann coinniumh
Bean-chomuinn os 'n ioſal.

Tha mhaoiſleach beag bhranngach
Sa' ghleannan a chómhnuidh,
'S i fuireach ſan fhireach
Le minneinean óga:
Cluas bhiorach gu claiſteachd,
Súil chorrach gu faicinn,
'S i earbſach 'na caſaibh,
Chur ſeachad na móintich.
Ge do thig Caoilte 's Cuchullin,
'S gach duine do'n t ſeórs' ud,
Na tha dhaoine 's dh' eachaibh,
Air faſta' Righ Deórſa,
Nan tearnadh a croicean
O luaithe 's o laſair,
Cha chual' is cha 'n fhac' i
Na ghlacadh r'a beo i;
'S i grad-charach, fad-choſach,
Aigionnach neónach,
Geal-cheireach gaſganach,
Gealtach roi' mhadadh,
Air chaiſead na leachdain
Cha ſaltradh i cómhnard,

'Si noigeanach, groigeaſach,
Gog-cheannach, ſórnach :
Bior-ſhúileach, ſgur-ſhuileach,
Frionaſach, furachair,
A fuireach' ſa' mhonadh,
Ann do thuinich a ſeórſa.

VII.

B'i ſin a' mhaoiſleach luaineach,
Feadh óganan ;
Biolaichean nam bruach
'S áite-cómhnuidh dh'i,
Duilleagan nan craobh,
Bileagan an fhraoich,
Criomagan a gaoil,
Cha b'e 'm fótrus.
A h aigneadh ea-trom ſuairc,
Aodhach ait gun ghruaim,
Ceann bu bhraiſe, ghuanaiche,
Ghóraiche ;
A' chré bu cheanalt' ſtuaim,
Chalaich i gu buan
Ann gleann a' bharaich uaine
Bu nóſaire.

'S tric a ghabh i cluain
Sa' chreig mhóir,
O'n is mioſail leatha bhi luan
Is a dhómhnach ann:
Pris ann dean i ſuain
Bichionta m'an cuairt,
A bhriſteas a' ghaoth tuath,
'S nach leig deo orra,
Am faſgadh doire-chró,
Ann taiceadh ris an t ſróin,
Am meaſg nam faillean óg
Is nan cóſagan.
Maſgadh 'n fhuarain mhóir,
'S é pailte gu leór,
'S blaſda lea' na bheoir
Gu bhi póit orra.

Deoch do'n t ſruthan uaſal
R'a ól aice,
Dh' fhágas fallain fuaſgailteach
Ogail i:
Grad-charach re uair,
'S eathlamh bheir i cuairt
Nuair thachaireadh i'n ruaig
'Sa bhiodh tóir orra.

'S mao-bhuidh daitht' a ſnuagh,
Dearg a dreach is a tuar,
Is gur a h iomadh buaigh
Tha mar chómhluath orra ;
Fulangach air fuac,
Is i gun chum' air luathas ;
Urram claiſteachd cluas
Na Rinn-Eorpa dh'i.

VIII.

'S O! b'ionmhuinn le fir cheanalta,
Nach b'aithnealach mu ſpórſda,
Bhi timchioll air na bealaichibh
Le fearalachd na h óige :
Far am bi na féidh gu farumach,
'S na fir 'nan deigh gu caithriſeach,
Le gunna bu mhaith barrandas
Thoirt aingil 'nuair bu chóir dhi ;
'S le cuilean foirmeal togarrach,
'G am biodh a ſtiuir air bhogadan,
'S é miol'airteich gu ſodanach
'S nach ob é dol 'n an cómhdhail ;
'Na fhurbuidh láidir coſgarrach,
Ro-inntinneach, neo-fhoiſeanach,
Gu guineach, ſgiamhach, gob-eaſgaidh

San obair bh' aig a ſheórſa ;
'S a fhrioghan cuilg a' tog'ail air,
Gu maildheach, gruamach, doi-chiallach,
'S a gheanachan cnuaſaichd foſgailt',
A' comh-bhogartaich r'an ſgórnan.

Gu'm b' araideach a' charachd ud,
'S bu chabhagach i 'n cómhnuidh,
'Nuair a ſhíneadh iad na h ionganan
Le h athghaoraid na móintich ;
Na beanntaichean 's na bealaichean
Gu'm freagradh iad mac-thalla dhuit,
Le fuaim na gairme gallanaich
Aig farum a' choin rómaich :
'Gan tearnadh as na mullaichibh
Gu linnichean nach grunnaich iad,
'S ann a bhitheas iad feadh na tuinne
Ann ſan luineinich is iad leointe,
'S na cuileinean gu fulaſgach
'G an cumail air na muneilibh,
'S nach urrain iad dol tuilleadh as,
Ach fureach, 's bhi gun deó annt'.
'S ge do thubh'rt mi beagan riu,
Mu'n innſinn uile an dleaſdanas orra,

Chuireadh iad a' m' bhreiſdlich mi
De deiſimearachd chómhraidh.

IX.

'S am mona' farſaing faoin
Glacach, ſrónagach ;
Lag a' choire fhraoich
Cuid bu bhóidhche dheth.
Sin am fearan caoin
Air an d'fhás an aoidh,
Far am bi na laoigh
'S na daimh chrócach ;
Is é deiſearach re gréin,
Seaſgoireach g'a reir,
'S neo-bheag air an eildeig
Bhi chómhnuidh ann.
Leannan an fhir léith,
Is farumaiche ceum,
Nach iarradh a' chléir
A thoirt póſaidh dhoibh.
'S glan fallain a cré,
Is banail i 'na beus ;
Cha raibh h anail breun,
Ge b'é phógadh i.

'S

’S é ’n coire choſainn gaol
A h uil’ óganaich,
A chunna’ riamh a thaobh,
’S a ghabh eólas air :
’S lionmhor feadan caol
Air an eirich gaoth,
Far am bi na laoich
Cumail cómhdhalach.
Bruthaichean nan learg
Far am biodh greidh dhearg,
Ceann-uithe gach ſealg
Fad am beo-ſhlaint’ ;
Is é lán do’n h uile maoin,
A thig amach le braon ;
Fáile nan ſúgh-craobh,
Is nan róſan ann.

Gheibhte tachdar éiſg
Air a córſa,
Is bhi ’gan ruidh le leus
Ann ſna mór-ſhruithean ;
Mordha cumhann geur,
Le chrann giuthais ſhein,
Aig fir ſhubhach threubhach
’Nan dórnaibh :

Bu ſholaſach a' leum
Bric air buinne réidh,
A' ceapadh chuileag ea-trom
'Nan dorlaichean.
Cha 'n'eil muir no tír
A' bheil tuille' brígh
'S tha feadh do chrích
Air a h órduchadh.

X.

Bu ghrinn leam am pannal
A' tarruing ann órdugh,
A' díreadh le farum
Ri carraig na ſróine.
Eidir ſliabh craobh-na-h-ainnis,
Is beul choire-dhaingein
Bu bhiadhchar greidh cheann-ard
Nach ceannaich am pórſan;
Dá thao' choire-rannoich
Mu ſgéith ſin a' bhealaich,
Coire réidh Beinn-Achaladair
Is thairis mu'n chonn-lon:
Air lurgain-na-laoidhre
Bu ghreadhnach a' chóiſri,
Mu lárach-na-feinne
'S a' chraig ſheilich 'na dheigh ſin,

Far an cruinnich na h eildean
Bu neo-ſpeiſeal mu'n fhóthlach :
'S gu'm b'é 'n aithir is an aoibhneas
Bhi faicheachd air réidhlein
A' comh-mhacnus ri chéile
'S a' leumnaich feadh móintich ;
Ann am pollachaibh daimſeir
Le ſodradh gu meamnadh,
Gu togarrach mearrachdaſach,
Ain-fheaſach górach.

'S cha bhiodh íot air an teangaidh
Tao' ſhios a' mhill-teanail,
Le fíon-uillt na h Annaid,
Blas meala r'a ól air :
Sruth bríoghmhar geal tana
'S é síothlagh roimh 'n ghaineamh ;
'S é 's milſe na 'n cainneal,
Cha b' ain-eolach oirn' é.
Súd an íoc-ſhlainte mhairtheann,
A thig a íochdar an talamh,
Gheibhte lionmhoireachd mhaith dhith
Gun a cheannach' le ſtoras ;
Air fáruin na beinne
Is dáicheala ſealla',

A dh'fhás ann ſa' cheithreamh
A' bheil mi 'n Rinn-Eorpa ;
Le gloinid a h uiſge,
Gu mao-bhlaſda briſg-gheal,
Caoin, caomhail, glan, meaſail,
Neo-mhiſgeach re póit' air :
Le fuaranaibh grinne
Am bun gruamach na biolair',
Cóineach uaine mu'n iomall,
Is iomadach ſeórſa.
Bu ghlan uachdar na linne
Gu neo-bhuaireaſach milis,
Tighn 'na chuartaig o'n ghrinneal
Air ſlinnein Beinn'-dórain.

Tha leith-tao' na leachdain
Le mais' air a cómhdach,
'S am fri'-choirean creagach
'Na ſheaſamh g'a chóir ſin.
Gu ſtobanach ſtacanach,
Slocanach laganach,
Cnocacach crapanach,
Caiteanach rómach ;
Paſgainneach badanach,
Bachlagah bóidheach :

A h aiſeiridhean corrach
'Nam faſraichibh mollach,
'Si b'aſadh dhamh mholladh,
Bha ſonas gu leoir orra:
Cluigeanach gucagach,
Uchdanach cómhnard,
Le díthean glan ruiteach
Breac míſleanach ſultmhor:
Tha 'n fhri air a buſgadh
San truſgan bu chóir dh'i.

ÓRAN XXI.

Oran do Chéile.

I.

A Mhárai bhán óg, 's tu 'n óigh th'air m'aire,
Re'm bheo bhi far am bithinn fhein;
O'n fhuair mi ort cóir cho-mór 's bu mha' leam,
Le póſadh ceangailt' o'n chléir,
Le cúmhnanta teann, 's le banntaibh daingean,
'S le ſnaim a dh'fhanas, nach tréig:
'S é t fhaotain air láimh le grádh gach caraid
Rinn ſláinte mhairtheann a'm' chré.

'Nuair

II.

'Nuair bha mi gu tinn 's mi 'n cinnſeal leannain,
Gun chinnt co theannadh rium fhein,
'S ann a chunna' mi'n óigh air bord tigh-leanna,
'S bu mhóthar ceanalt' a beus:
Tharruing mi ſuas ria, 's fhuair mi gealladh
O'n ghruagaich bhanail bhi 'm reir :
'S miſe bha aobhach t fhaotain marrum,
'S crobh-laoigh a' bharain a'd' dheigh.

III.

Maduin Di-luain, ge buan an t ſlighe,
'Nuair ghluais mi ruidhinn mar ghaoth,
A dh' fhaicinn mo luaidh 's rud uainn' nar dithiſt
Nach dual da rithiſt gu'n ſgaoil;
Thug mi i 'n uaigneas uair a bhruithinn,
'S ann fhuair an inghean mo ghaol,
Is chluinneadh mo chluas an fhuaim a bhitheadh
Aig luathas mo chroidhe ri 'm thaobh.

IV.

'N ſin nuair chuir Cupid an t uldach a'm' bhroileach,
G'a ſhaighdean corranach caol,
A dhrùith air mo chuiſlean, a chuir luchd air mo choluinn,
Leis an do thuit mi ge b'oil leam 's gu'n d'aom,

Dh'innis mi ſgeul do'n té rinn m'acain,
Nach léigh a chaiſgeadh mo ghaoid;
'Sé leighis gach creuchd, i fhein le feartan
A theachd réidh a'm' ghlacaibh mar ſhaoil.

V.

Bheir'inn mo phóg do'n óg-mhnaoi ſhomult',
A dh' fhás gu boinneanta, caoin,
Gu mí'leant, cómhnard, ſeócail, foinneamh;
Do chómhradh gheibh mi gu ſaor.
Tha mi air ſheól gu leoir a'd chomain,
A mhóid 'ſa chuir thu gu faoin
Do m' ſmaointean górach, próis nam boireannach
'S cóir dhamh fuireach le h aon.

VI.

Chuaidh mi do'n choill' ann raibh croinn as gallain,
Bu bhoiſgeil ſealladh mu'n cuairt,
'S bha miann mo ſhúl do dh'fhiúran barruicht'
Ann dlú's nam meangana ſuas,
Geug fu' bhlá' o bár gu talamh,
A lúb mi farraſda nuas:
Bu doilich do chách gu bráth a gearradh,
Is é 'n dán damh 'm faillean a bhuain.

VII.

Shuidhich mi líon air fior-uiſg tana,
'S mi ſtri' 'ga tharruing air bruaich,
'S thug mi le ſgríob air tír a' ghealag,
'S a líth mar eal' air a' chuan ;
'S toilicht' a dh'fhag é 'n lá ſin m' aigne,
An roinn a bh'agam ſan uair ;
B'i coi'meas mo cheud mhna' reult na maidne,
Mo chéile codail 's mi 'm ſhuain.

VIII.

'Sé b'fhaſan leat riamh bhi ciallăch banail
Ri gniomh, 's ri ceanal mna-uaiſl' ;
Gu páirteach, báigheal, blá, gun choire,
Gun ghíomh, gun ghoinne, gun chruas,
Gu déirceach, daontach, failidh, farruſd',
Ri daoine fanna, boc, truagh ;
Is tha mi le'd ſheól, ann dóchas ro-mha',
Gur lón a d' anam do dhuais.

IX.

Chuir mi air thús ort iúl as aithne,
Le ſúgra' ceanalta, ſuairc,
'S 'nuair theannain riut dlú', bu chúraidh' [d' anail
Na úbhlan meala 'gam buain :

Cha bhiodh ſgeul rúin air grunnd mo ſtamaic,
A b' fhiu, nach mealladh i uam ;
Nan cuireadh i cúl rium 's diulta' baileach,
Bu chúis damh anart as uaigh.

X.

'S ann thog i mi 'm pris o'n tíom ſo 'n uraidh,
An ní 'ſan urrain a fhuair,
'Sguab do'n íre fhíor-ghloin chruineach,
An síol a's urramach buaidh.
Sin na chuir mi co-ríomhach umad ;
Bha d'inntin bunailteach buan :
Líonadh do ſgiamhachd miann gach duine,
Ann dreach, fiamh, ann cumachd, 's ann ſnuagh.

XI.

Do chuach-fhalt bán air fás cho-barail,
'Sa bhár lán chamag as dhual ;
'T aghaidh ghlan, mhálta, nárach, bhanail,
Do dhá chaol mhalaidh gun ghruaim ;
Súil ghorm, líontach, mhín-roſg, mheallach,
Gun díth cur fal' ann a'd' ghruaidh,
Deud geal íobhraidh díonach, daingean,
Beul bídh nach canadh ach ſtuaim.

XII.

Shiúbhladh tu fáſach áiridh glinne
'San áit' an cinneadh an ſpréidh,
G' am bleothan mu chró, 's bhi chóir na h innis,
Laoigh óg a' mireadh 's a' leum ;
Cha mhioſa do lámh 's tu láimh re coinnil
Na 'n ſeómar ſoilleir ri gréin,
A 'fuaidheal 's a ' faithmeadh bhann as phionar,
Ann ám chur grinnis air greus.

XIII.

Do chneas mar an éiteag glé-ghlan, fallain,
Corp ſeamh mar chanach an t ſléibh ;
Do bhráigh co-mhín, 's do chíochan corrach
Is iad líontach, ſoluiſt le chéil':
Gaoirdeine tlá' geal lámh na h ainnir,
Caol mheoir, glac thana, bas réidh ;
Calpa deas úr, troigh dhlú' 'm bróig chuimir
Is lúthar inealta ceum.

XIV.

'S ann fhuair mi bhean chaoin aig taobh
Mhám-charaidh,
'Sa gaol a'm' mhealladh o'm cheill';
Bha do chroidhe dhamh ſaor, 'nuair dh'fheud
mi tharruing ;
Cha b'fhaoin damh bhar'ail bhi d' reir :

'S

'S ioma' fuil uſual, uai'reach, fharumach,
Suas ri d' cheann-aghaidh fhein,
Gad' chumail am pris an Righ 's MacAilein,
'S tu ſhiol nam fear a bha 'n Sléit'.

XV.

'S nam faighinn an dráſt do cháramh daingean
Ann áite faluich o'n eug;
Ge d' thigeadh é d' dháil, as m' fhágail falamh
Cha b' áill leam bean eil' a'd' dheigh:
Cha toir mi gu bráth dhuit dranndan teallaich,
Mu'n árdaich aileag do chléibh,
Ach rogha' gach márain grádh as furan,
Cho-blá' 'ſa b'urrain mo bheul.

XVI.

Dheanuinn duit ceann, as crann, as arrachd,
Ann ám chur ghearran ann éil,
Is dheanainn mar chách air tráigh na mara,
Chur áird air mealladh an éiſg:
Mharbhainn duit geoidh, as róin, as eala,
'S na h eoin air bharra nan geug,
'S cha bhi thu ri d' bheo gun feól air aran,
'S mi chómhnuidh far am bi féidh.

ORAN

ORAN XXII.

Oran do leanabh-altrom.

ISEABAL óg an ór-fhuilt bhuidh,
Do ghruai' mar rós, 's do phóg mar ubhall,
Do bheul dreachmhor meachair grinn,
O'm fuighte na h órain cheólmhor bhinn.

'S tu 's gloine 's is cannaiche bhanaile ſnuadh,
Gur deirge na'n t ſuthag an-rutha' tha d' ghruaidh,
Do mhín roſg líontach, ſhíobhailt, ſhuairc,
Gnúis mhálta, nárach, lán do ſtuaim.

'S é coſlas na h ainnir an eal' air an t ſnámh,
Do chneas mar an canach co-cheanalta thlá',
Do chíochan corrach air bhroileach geal bán,
Do bhráigh mar ghrian, 's do bhian mar chnáimh.

Do chuach-fhalt bachallach, cas-bhuidh, dlú',
Gu h amlagach, daithte, lán chaiſreag is lúb,

'Na chiabhanaibh gleachdach am pleata' gu dlú',
Air ſniamh gu léir mar theuda-ciuil.

'S ioma' ſuil uaſal gun truaille', gun táir,
Tha togail 'na ſtuaidheanaibh ſuas ann ad
bhár, [s gach blár,
Clann Dómhnail a'chruadail fhuair buaigh ann
Gus an d' thain' an latha ſuarach thugadh uath'
an deas lámh.

'S ban-Chaimbeulach dhíreach an ríbhin
dheas óg, [tha beo;
Cha ſtríochdadh do dhílſean a luchd míoruin
'S gach car tha dol diotſa ga d' ſhior-chur am
móighd, [nan ſról.
'S thu theaghlach an Iarla ſhliochd Dhiarmaid

Tha Cinneadh do ſhean-mhath'r mór ainmeil
gu leoir, [toir;
Na Camronaich mheamnach bu gharg air an
'S iomadh áit' ann s'na dhearbh iad le fear-
ghleus an dórn, [Dheórs'.
Bhi marbhtach le'n armachd air dearganaich

'Si 'n ainnir bu taitnich' a bh' ac' ann a ſtír,
A thachair bhi agam 'ga h altrom le cích;
'Nuair

'Nuair a ſheaſas i fathaſt air faidhir an righ,
Bi'dh ioma' fear-fearainn a' faraid, Co i?

Gruagach gheal, ſhomulta, ſhoilleir gu leoir,
'S i fínealta foinneamh, gun chroma', gun ſgeôp;
Calpa deas coſlach, a choiſicheadh ród,
Troigh chuimir, ſhocair, nach dochuinn a' bhróg.

'S maith thig dhuit ſan fhaſan gún daithte do'n t ſról,
Le ſtaidhs 'ga theannadh cho-daingean 's bu chóir,
Fáinneacha daoimein air roinn gach meoir,
Bi'dh rufles is ruibein air Iſeabail óig.

⁂

ORAN XXIII.

Oran gaoil.

'S A Mhárai bhán gur bar'ail thu,
'S gur barraicht' air gach ſeòl thu,
O'n thug mi gaol cho-daingean duit,
'S mi t fharaid ann s gach còmh'ail :
'S earbſach mi a d' cheanaltas,
'S na fhuair mi cheana d' chómhradh,
Nach urrain cách do mhealladh uam
'N déis do gheallaidh dhamh-ſa.

'S chuala mi mar ſhean-fhocal
Mu'n darach, gur fiodh còr é,
'S gur geinn dheth-fhein 'ga theannachadh
A ſpealtadh é 'na òirdnibh :
'S mi 'n dúil, a reir na h eallaidh ſin,
Gur maith leat mi bhi d' ſheórſa,
Nach tréig thu mi, 's gu 'm fuigh mi thu
Le bannaibh daingean pòſaidh.

'S é chum an raoir mi m' aithreachadh
An ſpéis a ghabh mi òg dhiot ;
Bha ſmaointean tric air m' aithre-ſe
Mu'n ainnir a's fhearr fóghlum :
Cha 'n 'eil cron r'a áireamh ort,
O' d' bhárr gu ſáil do bhròige,
Ach ciallach, fialaidh, fábhorach,
Air fiamh do gháire 'n còmhnuidh.

'S do chúl daithte lán mhaiſeach
M' an cuairt a d' bhráigh 'n órdugh,
Air ſniamh, mar theuda clárſaiche,
'Na fháinneachaibh glan nóſar :
Gu líth-dhonn, pleatach, ſár-chleachdach,
Gu doſach, fáſmhar, dómhail,
Gu lúbach, dualach, bachlach, guairſgeach,
Snaſmhor, cuachach, ór-bhuidh.

Tha t aghaidh nárach bhanail,
Dá chaol mhaluidh mar ight eoin ort ;
Roſga réidhe fallaine,
'S dá ſhúil ghorm mheallach mhóthar :
Do ghruaidh mar chaoran meangain,
A thug barrachd air na róſan ;
Do dheud geal dreachmhor meachair grinn,
'S do bheul, o'm binn thig óran.

Tha do phóg mar úbhlan gáraidh,
'S tha do bhráigh mar an neoinein ;
Do chíochan líontach mulanach,
'S an sít 'g an cumail cómhnard :
Corp ſeamh, geal, gneadhail, furanach,
Deadh-chumachdail, neo-ſpórſail ;
Do chalpa cruinne, lúthora,
'S an troigh nach lúb am feoirnein.

'S é 'm fáth mu'm biodh tu talach orm,
Gur ro-bheag leat mo ſtóras :
'S bha dá-rud-dheug a' tarruing uam
Na thionail mi do phórſan.
Bhiodh ól, is féiſd, is banais ann ;
Bha ceól, is beus, is ceannaichean,
An fhéill, 's na gibhte leannanachd,
An amaideachd 's an óige.

'S a nis' nam faighinn marram thu,
Cha leanainn air an t.ſeól ſin ;
Gu'n deanainn áiteach' fearainn,
Is crobh bainne chur mu chró dhuit :
Mharbhainn iaſg na mara dhuit,
'S am fiadh ſa' bhealach cómhluath
Le gunna caol nach mearachdaich,
'S a mhealladh fear na cróice.

'S

'S mór an gaol a ghabh mi ort
Le ro-bheagan a d' eólas,
'S mi 'n dúil gur tu bu leannan damh,
'S nach mealladh tu mi m' dhóchas:
Ge d' bhiodh am bás ann caraibh dhamh,
Gun bhar'ail re tigh'n beo uaith,
'S é dh'fhágadh flán mi 'n righbhin mhálta,
Márai bhán o Lóch-lairig.

◆ ◆ ◆

ORAN XXIV.

Oran ſúgraidh.

'SI 'n inghean mo ghaoil
An inghean donn óg;
Nam biodh tu re m' thaobh,
Cha bhithinn fo bhrón.
'Si 'n inghean mo ghaoil
An inghean donn óg.

'Si Márai Nic-Neachduin
Is dáicheile pearſa,
Ghabh mis' uiread bheachd ort
Ri neach tha beo.
'Si 'n inghean, &c.

'Nuair ſheallas mi t eudan,
'S mi 'n coinneamh ri t fhaotain,
Gur maith leam nam feudainn
Bhi daonan a'd' chóir.
'Si 'n inghean, &c.

O'n a thug thu dhamh gealladh,
'S ann duitſe nach aithreach,
'S cha 'n fhaic iad thu 'n ath-bhliadhn'
A'd' bhan-araich bhó.
'Si 'n inghean, &c.

Cha d' theid thu do'n bhuailidh,
A bhleothan cruibh ghuaill-fhionn;
Cha chuir thu ort cuaran,
'S gur uallach do bhróg.
'Si 'n inghean, &c.

Cha 'n fhoghnadh le m' chruinneig,
A' bhuarach no chuinneag,

'S cha chluinnear gu'n cumadh tu
  Cuman a'd' dhorn.
    'Si 'n inghean, &c.

Cha d' theid thu Bhad-odhair
A leigeadh nan gabhar,
'S minn bheag as an diaigh
  'G an deothal mu'n chró.
    'Si 'n inghean, &c.

Cha leig mi thu 'n fhireach
Thoirt a' chruibh as an innis,
Air eagal na gillean
  Bhi ſireadh do phóg.
    'Si 'n inghean, &c.

Cha taobh thu duin'-uaſal,
'S cha 'n áill leat am buachaill',
'S cha 'n fheairde fear-fuatain
  Bhi cruaidh air do thóir.
    'Si 'n inghean, &c.

Cha taobh i fear idir,
Air eagal mo thriobloid;
'S cha toilich té miſe
  Ach iſe le deoin.
    'Si 'n inghean, &c.

'S i ríghbhin a' bhaile
Tha síor-thigh'n air m' aire;
Nam b'i rachadh marrum,
  Cha d' fharraid mi ſtór.
    'Si 'n inghean, &c.

Bheir mis' thu Dhún-eudan
A dh'iunnſacha' beurla,
'S cha 'n fhág mi thu t éigin
  Ri ſpréidh an fhír mhóir.
    'Si 'n inghean, &c.

A 'n inghean na gruaige,
Cha chreidinn ort tuailios;
O'n a tharruing mi ſuas riut,
  Cha 'n fhuath leam do ſheól.
    'Si 'n inghean, &c.

'S é mheudaich mo ghaol ort
Gu'n d' fhas thu cho-aobhach,
'S gu'n leumadh tu daonan
  Cho-eutrom 's na eoin.
    'Si 'n inghean, &c.

'Si 'n togarrach laoghach
A thogainn mar roghuinn,

Nam bithinn a' taoghal
  San tigh am bi'n t ól.
    'Si 'n inghean, &c.

Gu'm b' fheairde daoin'-uaiſle
'N ám thionnda' nan cuach thu,
A thoirt luineagan-luaidh dhoibh
  Mu'n cuairt air an ſtóp.
    'Si 'n inghean, &c.

'S leat urram an damhſaidh,
'S an fhidheal 'na teann-ruidh ;
Bu chriodhal ſan ám thu,
  'S an dram air a' bhórd.
    'Si 'n inghean, &c.

'S tu fhreagradh gu h innealt
Am feadan 's an ribheid,
A ſheinneadh gu fileanta
  Ruidh-leumnaich ceoil.
    'Si 'n inghean, &c.

'S tu thogadh mo ſpiorad,
'Nuair a theid thu air mhireadh,
Le d' cheileiribh binne,
  'S le grinneas do bheoil.
    'Si 'n inghean, &c.

Leis na ghabh mi do cheiſd ort
Am madain 's am feaſgar,
Gu'n deanainn riut cleaſachd
Is beadurra gu leoir :
'Si 'n inghean, &c.

Dheanainn riut furan
Am bliadhn' is an uraidh,
Bu dócha na'n t uireaſbhuidh,
Tuill' as a' chóir.
'Si 'n inghean, &c.

ORAN XXV.

Oran do chaora a fhuaradh a ghibht o mhnaoi uaſail áraid.

HEM o, ho io, ho ro chaora cheann-fhion,
Hem o, ho io.

'S a' chaora fhuair mi o Shiúſaidh,
Gun an cúin' a dhol g'a ceannach ;
Hem o, &c.

Gu'm bu ſlán do'n t ſár-mhnaoi uaſail,
O'n d'fhuaradh a' chaora cheann-fhionn:
Hem o, &c.
Cuimhnichidh mi do dheoch-ſláinte
Sa' h uil' áit' ann ól mi drama.
Hem o &c.
Chaora tháinig a Coir'-uanain
Páirt g'a ſuanaich mar an canach :
Hem o, &c.
Bha cuid dhith air dhath na carnaid,
'S cuid eile mar bhár na bealuidh ;
Hem o, &c.
'S ann bu cholſach ris an t síde
Caora mhín nan caſa geala.
Hem o, &c.
'S iomadh cuileag chun an íaſguich,
Tháinig riamh as a cúl cannach :
Hem o, &c.
Cungaidh mhaith nam breacan daora
Ann s a h uile taobh g'a falluing ;
Hem o, &c.
Cuiridh iad i air na cláduibh,
'S áluin i 'nuair theid a tarruing.
Hem o, &c.

'S i bu mholaiche na 'n líon
Is fhearr tha cinntinn aig na Galluibh.
Hem o, &c.
Bhiodh aice dá uan ſa' bhliadhna,
'S bha h uile h aon riamh dhiubh fallain;
Hem o, &c.
'S 'nuair a thigeadh míos roimh Bhealltuin,
B' fheairde mi na bh' aice bhainne;
Hem o, &c.
Chumadh i rium gruth is uachdar,
Air fhuairid 's g'am biodh an t earrach:
Hem o, &c.
Dh' fhoghnadh i dhamh fad an t ſamhruidh
Chumail annloin rium is aran.
Hem o, &c.
Cha raibh leithid chun an eadruidh
Am fad is freagradh do MhacAilein.
Hem o, &c.
Bhiodh i air thoiſeach an t ſealmhain
A' tighinn 's a' falbh o'n bhaile.
Hem o, &c.
'S miſe fhuair an ſgobadh creachuidh
'N la a leag iad i ſan ranuich:
Hem o, &c.

'S tric tha mi 'g amharc an áit'
Ann raibh i bláth, 's i call a fola :
Hem o, &c.
'S ann ſan fhraoch aig taobh Uillt-ghartain,
Rinn i 'n codal as nach d' fhairich :
Hem o, &c.
'S diomach mi do'n ghile-mhártuin
Bha cho'-dána 's dol 'na caruibh.
Hem o, &c.
Feuduidh na h eunlaith bhi róichdeil
Ag itheadh a feóla 's a ſaille :
Hem o, &c.
'S cha 'n 'eil ean a laidh air fulachd
Nach raibh umad ann an cabhaig.
Hem o, &c.
Am fear ruadh a chuir gu bás i
Thug é páirt dhith chum na garuidh.
Hem o, &c.
'Nuair a ránuig mis' an ár-fhaich',
Cha raibh láthair dhiot ach faileas ;
Hem o, &c.
Bha na cnaimhean air an lomadh,
Is bha 'n olan air a pealladh.
Hem o, &c.

O'n a chaill mi 'nois mo chaora,
'S colſach a m' eudach bhi tana:
Hem o, &c.
Cia leis a nítear dhamh cóta,
O nach beo a' chaora cheann-fhionn.
Hem o, &c.
H uile bean a th' ann a s dúthaich,
Tha mi 'n dúil ann dúrachd maith dhamh;
Hem o, &c.
'S theid mi dh' iarruidh na faoidh-chlóimhe,
Air mnathan cóireadh an fhearain.
Hem o, &c.
Taoghluidh mi air Inner-ghíneachd,
'S innſidh mi na bhios air m' aire;
Hem o, &c.
Gheibh mi tlám a chlóimh nan caorach,
O'na tha mi dh' eudach falamh:
Hem o, &c.
Gheibh mi rúſg ann Tigh-na-ſróine
O'n mhnaoi chóir a bha ſan Arrar.
Hem o, &c.
Ann Gleann-ceitilein an fheoir
Gheibh mi na rúiſg mhóra, gheala.
Hem o, &c.

Gheibh mi lán na ſlige-chreachuinn
O nion-Dónuil ghlais an drama;
Hem o, &c.
Cuiridh mi ſúd thar mo rúchan,
'S fheaird' a ghiúlaineas mi 'n eallach.
Hem o, &c.
Ruigidh mi bean Cheann-loch-éite,
Tha mi 'm éigin, 's cha bu mhaith lea';
Hem o, &c.
Gheibh mi uaipe tlám a dh'fhaoidhe,
Tlám eile a thao' bhi 'm chàraid.
Hem o, &c.
Their an té tha 'n Guala-chuilin,
'S mór is doilich leam do ghearan;
Hem o, &c.
Bheir thi nuas an t uiſge-beatha
Dh' fheuchain an crath é dhiom an ſmallan.
Hem o, &c.
Their gach té tha 'n Druim-a-chothuis,
Gheibh thu rud, 's gur maith an airidh:
Hem o, &c.
'Nuair a theid mi dh' Inner-chárnain,
Cha leig aon té th' ann mi falamh.
Hem o, &c.

'Nuair theid mi 'n bhail' tha láimh ris,
Gheibh mi tláman ann 's gach talla.
Hem o, &c.
Cha'n 'eil té tha 'n Daile-'n-eaſa
Nach d' theid mi 'm freaſdal a ceanail.
Hem o, &c.
Thig mi dhathigh leis na gheibh mi,
Is tomad deth co-mhór ri gearran :
Hem o, &c.
Foghnuidh ſúd damh cór as bliadhna
Chumail ſniamh ri nian a' bharain ;
Hem o, &c.
'S 'nuair a theid é fuidh na ſpáluibh,
Ni thi fábhor rium a bhain-fhítheach.
Hem o, &c.
'S ioma' té ni eudach guamach
Ach cha luaidh i é gun chearthar.
Hem o, &c.
Th' uile gruagach tha 'n Gleann-éite
Dh' fheumainns' iad a thigh'n do'n bhaile ;
Hem o, &c.
'S 'nuair a chuireas mi air ſeól iad,
'S ann a theid an cló' a theannadh ;
Hem o, &c.

'Nuair a theannas iad re fúchdadh,
Cha bhi túchadh air an anail ;
Hem o, &c.
'Nuair a ſhuidheas iad air cléidh,
Gu'n cluinnt' an eughach thar na beannuibh ;
Hem o, &c.
'Nuair a ſheinneas iad na h órain,
Cuiridh iad na h eoin ann crannuibh ;
Hem o, &c.
'Nuair a theannas iad ri luinneag,
'S binn' iad na guileag na h eala :
Hem o, &c.
'S mór is binne fuaim nan níonag
Na ceól píob air thús a' phannail ;
Hem o, &c.
Bithidh a túrn ann láimh gach té dhiubh,
'S bithidh a beul a' ſeinn na h ealaidh ;
Hem o, &c.
Té ri búrn, as té ri móinidh,
Té a' cur ſeól air an ainneal,
Hem o, &c.
Té 'ga phoſtadh ann an túbadh
Té 'ga luidreadh, té 'ga ghlanadh,
Hem o, &c.

Dithis 'ga ſhlachdadh gu láidir,
Dithis 'ga fháſgadh gu gramail,
Hem o, &c.
Ach mu'n cuir iad as an láimh é
'S cinnteach mi gu'm fás é daingean ;
Hem o, &c.
Theid a thiormachadh air bráighidh
Gára-cháil air am bi baran.
Hem o, &c.
Mur d' thig e 'm ionnſuidh an táileir,
'S nár dha é 's gu'n d' thug ſinn bean da.
Hem o, &c.
'S ann an ſin a theid mo chómhdach'
Leis a' chlóimh a rinn mi thional.
Hem o, &c.
Gur miſe tha gu duthach
Ri cumha do 'n chaora cheann-fhionn,
Hem o, &c.
'S beag an t ionghnadh dhamh bhi doilich
Mulad a bhi orm as faran ;
Hem o, &c.
'Nuair a ſhuidheas mi air tullaich,
'S turaman a bhios air m' aire,
Hem o, &c.

A'

A' cuimhneacha' coſlas na caorach
Nach raibh h eug'as ann ſan fhearan:
Hem o, &c.
Bha i riathach, 's bha i lachdun,
Bha i cais-fhionn, 's bha i ceann-fhionn;
Hem o, &c.
Bha i croidh-fhionn, 's bha i bótach;
Bha geal mór air bár a breamain.
Hem o, &c.
'Nuair theid mi ſhealltuinn nan caorach,
Iundraichidh mi chaora cheann-fhionn;
Hem o, &c.
S' miſde mi gu'n d'rinn i m' fhágail,
'S b'fheairde mi i 'm fad 's a dh'fhan i;
Hem o, &c.
Cha do leig i riamh an fháiling'
Ann am árdaich, 'n fhad 's a mhair i;
Hem o, &c.
'Nuair a rachuinn chun na h áiridh,
Chuireadh i na tráighean tharum,
Hem o, &c.
'S ro-mhaith thogadh i na páiſdean,
Bhiodh iad ſáthach 'nuair bu mhaith leam.
Hem o, &c.

'S miſe bha air bheagan ſaoithreach
'M fad 's a bha mo chaora mairtheann :
Hem o, &c.
O'na tháinig ceann a ſaoghail,
'S eigin damh bhi daor ſa' cheannachd.
Hem o, &c.
Gu'm bu ſlán do'n chága' chaorach
As an d' tháin' a' chaora cheann-fhionn ;
Hem o, &c.
'S an té o'n d'fhuair mi i 'n toiſeach,
'S ro-mhaith choſainn i mo bheannachd.
Hem o, &c.
Beannachd leis an rud a dh'fhalbhas ;
Cha 'ne 's fhearr dhuinn ach na dh'fhannas ;
Hem o, &c.
'S fhearr bhi criodhail leis na dh'fhuirgheas,
Na bhi tuirſeach mu na chailleas.
Hem o, ho io, ho ro chaora cheann-fhionn,
Hem o, ho io.

⁂

ORAN XXI.

Oran luaidh.

HO ro gu'n togainn air húgan fhathaſd,
Ho ro io mu'n d' theid mi laidhidh;
Ho ro gu'n togainn air húgan fhathaſd.

Togamaid fonn air luadh' a' chlóthlain;
Gabhaidh ſinn ceól, is órain mhatha.
Ho ro, &c.
B' fheaird' an clóth bhi chóir nan gruagach,
A dhéanadh an luadha' le 'n lamhan;
Ho ro, &c.
'Nuair thionndaidheas iad air cléidh é
Chluinnte fuaim gach té dhiubh labhairt.
Ho ro, &c.
Orain ghrinne, bhinne, mhíſle,
Aig na ríobhainean 'g an ga'ail;
Ho ro, &c.
Luinneag ac' air luadha' 'n eudaich,
Sunndach, ſaothrachail ri maitheas.
Ho ro, &c.

Thogamaid fonn gu ceólmhar, eu-trom,
Air a' chlóth bu daoire dathan.
Ho ro, &c.
An cloth brionnach, ballach, ciatfhach,
Triuchanach, ſtiallagach, gathach;
Ho ro, &c.
An clóth taitneach, baſach, boiſgeil,
Laiſde, daoimeineach, 's é leathan.
Ho ro, &c.
Gu'm bu ſlán a bhios na caoraich
Air an dh' fhás an t eudach flathail.
Ho ro, &c.
Beannachd aig an láimh a ſhníomh é;
'Si rinn gniomh na deagh bhean-tighe:
Ho ro, &c.
'S ann is colſach ris an t síd é
Dh' fhág i mín é, 's rinn i maith é;
Ho ro, &c.
Snáth co-rithinn ris na teudan,
'S é co'-réidh 's a dh' fheudta ſhnaitheadh:
Ho ro, &c.
Cha raibh pluc, no meall, no gaog ann,
No gíog chaol, no ſliaſuid reamhar.
Ho ro, &c.

'Nuair a theid an clóth a'n mhargadh,
'S é ni 'n t airgiod air an rathad.
    Ho ro, &c.
Cha bhi ſlat a síos a chrún deth,
Miann gach ſúil é ann ſan fhaidhir.
    Ho ro, &c.
Cha bhi ſuirighich' ann ſan dúthaich
Nach bidh 'n dúil ri páirt deth fhaighin.
    Ho ro, &c.
'S ann tha 'n toil inntin eudaich
Aig na daoin' a bhios 'ga chaithe'.
    Ho ro, &c.
Thogainn am fonn a dh'iaradh póitear,
Is luaidhinn an clóth bu mhiann le mnathan.
    Ho ro, &c.
'S olc an obair luadh' no fúcadh,
Ma bhios túchadh oirn' le padhadh.
    Ho ro, &c.
Chuireadh é ſunnd air muintir óg,
Suidheadh mu bhórd ag ól gu latha
    Ho ro, &c.
Puinſe le gloinneachaibh lána,
Deochanan-ſláinte 'gan gabhail;
    Ho ro, &c.

Greis air fíon, is greis air brandaidh,
Greis air dram do'n uiſge-bheatha,
Ho ro, &c.
Greis air fídhleireachd 's air damhſadh,
Greis air cantaireachd 's air aidhear;
Ho ro, &c.
'Nuair theid ſtáirn ann áird an aodain,
'S ro-mhaith 'n t àm do dhaoinibh laidheadh.
Ho ro, &c.

CRIOCH.